

Καλό Καλοκαίρι –
Σαν «Editorial»

Updates –
Τα Νέα του Συλλόγου

Εκπαιδευτικά
«Καλοκαιρινά» Θέματα

Το Νέο Συνέδριο
του Π.Ε.ΣΥ.Θ.

Φεστιβάλ Αθηνών 2011

Θεατρική Κριτική
«Η Ψαρόσουπα»

Συνέντευξη
με τον Συγγραφέα
της «Ψαρόσουπας»

Η Χαρά της Δημιουργίας

Πρόγραμμα Γ.Γ.Ν.Γ.
(Συνέχεια)

Σκηνοθετικό Σημείωμα

Αιτία Θανάτου

Από το Βιβλίο στο Σανίδι

Εθνικό Θέατρο Αγγλίας

Κοινό Πλαίσιο
των φορέων στο χώρο
τέχνης & πολιτισμού

Συνέντευξη
«Κώστας Μπερικόπουλος»

Guest Συντάκτης –
Ο Σπύρος Ευαγγελιάτος για
τον Ιάκωβο Καμπανέλλη

αντί για Editorial .....

..... ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΡΗΓΟΡΕΑ – Επιμέλεια 2^{ης} Έκδοσης

Έλα...πάμε...την καθιερώσαμε την στήλη...και είπα στους συναδέλφους μην μου δώσουν «εντολή» να γράφω σε εφημερίδα...γιατί κινδυνεύουμε να γράφω ό,τι μου κατέβει στο κεφάλι...έτσι σαν παιδικό ημερολόγιο! Καλό καλοκαίρι σας είπαμε; Όχι; Ναι; Ε να σας πούμε! Καλό καλοκαίρι ή για την ακρίβεια καλές διακοπές να έχουμε και να είναι ξέγνοιαστες και α-προβλημάτιστες...όσο γίνεται... αν γίνεται.

Ο Σύλλογος μας έκλεισε για καλοκαίρι και θα ξανανοίξει πάλι τέλος Αυγούστου...και όταν ξανανοίξει τον περιμένει μεγάλος φόρτος εργασίας... μιας και πλησιάζουν οι μέρες για το Β' Συνέδριο του Π.Ε.ΣΥ.Θ., που εδώ και ένα χρόνο προετοιμάζει με πολύ μεράκι. (Διαβάστε περισσότερες πληροφορίες στις επόμενες σελίδες του Θεατρο/Λόγου).

Να θυμίσω σε όλους ότι αναμένουμε στο info@pesyth.gr κείμενα σας έκτακτα μέχρι 800 λέξεις για να δημοσιευτούν στο τρίτο φύλλο της εφημερίδας μας που θα εκδοθεί γύρω στο τέλος Σεπτεμβρίου; Αυτό το τρίτο κατά σειρά φύλλο θα σταλεί και ταχυδρομικά στα μέλη μας εν αντιθέσει με τα δυο πρώτα φύλλα που κυκλοφόρησαν μόνο ηλεκτρονικά.

Να θυμίσω επίσης ότι περιμένω στο ίδιο email τις προτάσεις σας για νέα σεμινάρια τόσο επί πληρωμή όσο και σεμινάρια για την κατηγορία «Μέλη για τα Μέλη» (δηλαδή σεμινάρια που παραδίδουν μέλη μας δωρεάν προς οικονομικά ενεργά μέλη μας); Να θυμίσω ότι ένας σύλλογος είναι πιο ουσιαστικός, πιο σημαντικός, πιο γνήσιος όταν τα μέλη του έχουν όρεξη να συμμετέχουν και να κάνουν δράσεις; Όχι δεν θα το θυμίσω. Νομίζω ότι όλοι το ξέρετε αυτό... και σε δύσκολους καιρούς την ιστορία μπορούν να την αλλιάξουν μόνο οι καλές παρέες και οι γνήσιες ομάδες. Δεν είναι μια έκφραση τυπική, είναι μια έκφραση αληθινή. Τις φορές που τα μέλη του Π.Ε.ΣΥ.Θ. λειτούργησαν ομαδικά και συσπειρώθηκαν για το κοινό καλό –τους- κατάφεραν πολλά. Και νομίζω ότι οι καταστάσεις είναι τέτοιες που θα ήταν ωραίο να δούμε τα μέλη μας να δραστηριοποιούνται συνολικά και όχι σαν μονάδες.

Διαβάστε παρακάτω μερικές ακόμα ανακοινώσεις μας... και γυρίστε από τις διακοπές σας ξεκούραστοι και με όρεξη για δουλειά και δημιουργία...α! και αν θέλετε βάλτε και τον Π.Ε.ΣΥ.Θ. κάπου στο πρόγραμμά σας (ενταχθείτε ως πούμε σε μια από τις 6 επιτροπές δράσης – πολιτισμού, εφημερίδας, θεατρικής ομάδας, παιδείας, συνεδρίου και τέλος βιβλιοθήκης!)

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ .....updates

1. Αναμένοντας την τελική διαμόρφωση των Πινάκων Αναπήρωτων για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα θέλαμε να καλέσουμε τα μέλη του Συλλόγου στην καθιερωμένη **Ημέρα Παιδείας**, η οποία θα πραγματοποιηθεί την **Κυριακή 4 Σεπτεμβρίου 2011 στις 18.00** στα γραφεία του Συλλόγου (Κουμουνδούρου 25).

Θα επιθυμούσαμε οι θεατρολόγοι που έχουν εργαστεί την προηγούμενη χρονιά ως Αναπήρωτες να έχουν μαζί υλικό και προτάσεις διδασκαλίας από την εμπειρία τους στα σχολεία που απασχολήθηκαν για να μπορέσουμε να ανταλλάξουμε ιδέες και απόψεις ενόψει της νέας χρονιάς (το υλικό μπορεί να αποσταλεί εκ των προτέρων μέσω email ή ταχυδρομικά στον Σύλλογο).

2. Καλούμε τα νέα μέλη του Συλλόγου την ίδια μέρα στις 17.00 για γνωριμία με τον Π.Ε.ΣΥ.Θ. και των δραστηριοτήτων του καθώς και για ενημέρωση επί των θεμάτων που μπορεί να τους απασχολούν.

3. Η θεατρική ομάδα μετά την επιτυχημένη παράσταση που πραγματοποίησε με τίτλο «Διαφορές υπό Κατασκευή» (σχετικές πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στο site www.pesyth.gr) θα ενεργοποιηθεί εκ νέου από τον Οκτώβριο, περιμένουμε τις δηλώσεις συμμετοχής και τις προτάσεις σας για το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί εκ νέου.

....διαφορές

Φωτογραφικό υλικό από την Παράσταση Διαφορές Υπό Κατασκευή που πραγματοποίησε η Θεατρική Ομάδα του Π.Ε.ΣΥ.Θ. τον Μάρτιο του 2011

φωτογράφοι: Γιώργος Καρτάλης, Αντώνης Τοπάλης

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΩΝ

www.pesyth.gr

Κουμουνδούρου 25

Αθήνα 10437

τηλ./φαξ: 2105229990

email: info@pesyth.gr

Η γραμματεία του Π.Ε.ΣΥ.Θ. δέχεται το κοινό κάθε Δευτέρα, Τετάρτη & Παρασκευή ώρες: 17.00-21.00

Διοικητικό Συμβούλιο:

Μαρία Κατριβέ (Πρόεδρος)

Σπύρος Πετρίτης (Αντιπρόεδρος)

Ηλέκτρα Μήτσουρα (Γραμματέας)

Δήμητρα Γρηγορέα (Ταμίας)

Μαριάννα Βαϊσαμά (Έφορος Δημοσίων

Σχέσεων)

Διονύσιος Ξενάκης (Μέλος)

Εύη Γιαννοπούλου (Μέλος)

Γραμματέας:

Νεόφυτος Παναγιώτου

Επιμέλεια ΘΕΑΤΡΟ/λόγου (τεύχος 2)

Δήμητρα Γρηγορέα

Συντακτική ομάδα ΘΕΑΤΡΟ/λόγου (τεύχος 2)

Μαριάννα Βαϊσαμά

Δήμητρα Γρηγορέα

Σπύρος Α. Ευαγγελιάτος

Αθανασία Καθιογιάννη

Μαρίνα Μέργου

Ηλέκτρα Μήτσουρα

Ασημίνα Ξηρογιάννη

Σπύρος Πετρίτης

Μαρία Σούμπερτ

Σημείωση:

Τα ευυπόγραφα κείμενα που δημοσιεύονται στο παρόν ενημερωτικό έντυπο, καθώς και οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτά δεν σημαίνει ότι εκφράζουν απαραίτητα ούτε ταυτίζονται με τις θέσεις του Π.Ε.ΣΥ.Θ.

Σχεδιασμός- Εκτύπωση- Παραγωγή:

Εκδόσεις Ergo

Υμηττού 265, 116 31 Αθήνα

Τηλ.: 210 7564 100

Fax: 210 7564 754

E-mail: ergopubl@otenet.gr

Εκπαιδευτικά «Καλοκαιρινά» Θέματα

ΗΛΕΚΤΡΑ ΜΠΙΣΟΥΡΑ - Γενική Γραμματέας/Υπεύθυνη επιτροπής εκπαιδευτικών θεμάτων Π.Ε.Σ.Υ.Θ.

Συνάδελφοι χαιρετώ σας..

Μέσα καλοκαιριού, προφανώς κάποιοι σε παραλίες, κάποιοι σε βουνά και κάποιοι να βράζουν σε διαμερίσματα και να φοβούνται για ενδεχόμενο black-out. Δημοσιεύτηκε τελικά πολύ αργότερα από το αναμενόμενο η εγκύκλιος για ένταξη στους πίνακες αναπληρωτών- ωρομισθίων για το έτος 2011-2012 και οι περισσότεροι θεατρολόγοι έσπευσαν να κάνουν την σχετική αίτηση. Δεν θα ήθελα το άρθρο αυτό να εστιάσει στις εμφανείς αδικίες του συστήματος (η φετινή προϋπηρεσία δεν προσμετράται και δεν εμφανίζεται στον πίνακα) ή στις ατέλειές του (ανενημέρωτοι υπάλληλοι) κ.ο.κ.

Με δεδομένο τα όσα ξέρουμε μέχρι στιγμής και τα όσα «διαρρέουν» για την σχολική χρονιά φαίνεται πως το «επιτυχημένο» Νέο Σχολείο θα συνεχίσει στο ίδιο μοτίβο για την χρονιά 2011-2012. Και φαίνεται πως θα συνεχίσει μέσω Ε.Σ.Π.Α. ...με ό,τι συνεπάγεται αυτό.

Και πάλι όμως δεν θα ήθελα να εστιάσω στις αδυναμίες του προγράμματος όχι γιατί δεν υπάρχουν, αλλά γιατί το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, πιστεύω ακράδαντα, είναι λειτουργικό και ειδικά το δικό μας αντικείμενο, το τόσο ελεύθερο και δημιουργικό μόνο χαρά και ικανοποίηση μπορεί να προσφέρει. Και τόσο η χαρά όσο και η ικανοποίηση είναι συστατικά στοιχεία της εκπαίδευσης.

Προβλέπεται λοιπόν στα 961 Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα να απασχοληθούν πάνω από 500 θεατρολόγοι, αλλά και γενικότερα στην ζώνη των Κλασικών Ολοήμερων (12:15-4:15) να απασχοληθούν συνάδελφοι με μειωμένο ωράριο, όπως πέρσυ.

Η περσινή χρονιά βρήκε αρκετούς συναδέλφους απροετοίμαστους τόσο ως προς τα γραφειοκρατικά όσο και ως προς τα «τεχνικά» χαρακτηριστικά του μαθήματος. Άπαξ λοιπόν και κάποιοι συμπεριλαμβάνεται στον πίνακα ονομάτων που αναγράφονται οι περιοχές πρόσληψης, θα πρέπει να παρουσια-

στεί στη διεύθυνση εκπαίδευσης που προσελήφθη εντός πέντε ημερών από την ανάρτηση του πίνακα (αναφερόταν και στην εγκύκλιο). Με αποδεικτικό την ταυτότητά του, παρουσιάζεται και υπογράφει ανάληψη υπηρεσίας αναγράφοντας: στη διάθεση του Π.Υ.Σ.Π.Ε.. Αυτό γιατί εμείς μη έχοντας οργανική θέση εναπόκειται στη διάθεσή του ΠΥΣΠΕ που θα υπηρετήσουμε. Έπειτα και συνήθως την ίδια ημέρα καταθέτουμε την δήλωση προτίμησης (σχολείων που μας ενδιαφέρουν να εργαστούμε), αναγράφοντας τα μέρη μας στον πίνακα και πρόσθετα στοιχεία οικογενειακής κατάστασης (έγγαμος-άγαμος-αριθμός παιδιών). Θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι στην επιλογή προηγούνται οι έγγαμοι και όσοι έχουν παιδιά αλλά και όσοι βάσει του νόμου ανήκουν σε ειδικές κατηγορίες. Κατόπιν συνεδριάζει το Π.Υ.Σ.Π.Ε. και τοποθετούμαστε σε σχολεία.

Αναφορά ανάληψης συνήθως, καλούμαστε να υποβάλουμε και στα σχολεία του τελικά τοποθετούμαστε και κατόπιν να καταρτιστεί το πρόγραμμα (το οποίο μπορεί και να αργήσει αρκετά!). Με την είσοδό μας στο σχολείο-α που τοποθετούμαστε καλό θα ήταν να έχουμε στο μυαλό μας ότι εισερχόμαστε σε μία μικροκοινωνία με *ίσως* ήδη διαμορφωμένη δυναμική, ειδικά αν το σύνολο των συναδέλφων είναι μόνιμοι και διορισμένοι στο σχολείο καιρό. Σε καμία περίπτωση αυτό δεν πρέπει να μας κάνει υποχωρητικούς ή ενοχικούς απέναντι στους υπόλοιπους. Αντίθετα καλό θα ήταν να ενδιαφερθούμε για την ιστορία του σχολείου, αν ο διευθυντής είναι εκεί χρόνια, το ίδιο και για τους συναδέλφους και να πληροφορηθούμε αν έχει ξαναγίνει το μάθημα και από ποιόν, αν υπάρχει συνάδελφος-δάσκαλος που ασχολείται με τα καλλιτεχνικά ή διορισμένος συνάδελφος μουσικός.[Δεν αναφέρω εικαστικός γιατί οι εικαστικοί προβλήεται να απασχοληθούν και αυτοί σαν αναπληρωτές]. Επίσης ρωτήστε και ζητήστε να δείτε τους χώρους του σχολείου, τάξεις, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (αν υπάρχει), την βιβλιοθήκη

και το γυμναστήριο (ομοίως), και ρωτήστε ποιός χώρος έχει προβλεφθεί για το μάθημα της θεατρικής αγωγής. Είναι συχνό το φαινόμενο, είτε σε σχολεία του κέντρου των αστικών πόλεων ή στην επαρχία, τα σχολεία να μην διαθέτουν τίποτε από τα παραπάνω. Έχω δουλέψει σε τέτοια σχολεία και γι'αυτό η πρότασή μου δεν είναι θεωρητική... Προτείνετε να σας παραχωρηθεί κάποιος χώρος, έστω και ο διάδρομος, ζητήστε από τα παιδιά να φέρουν υφάσματα και μαξιλάρια και δημιουργήστε μια όμορφη γωνιά. Αν και αυτό δεν γίνει επιλέξτε ασκήσεις και προσαρμόστε τις δραστηριότητες σε κλειστό χώρο και όταν έχει καλό καιρό, βγείτε στο προαύλιο. Στην ιδανική περίπτωση που έχετε αίθουσα, διομορφώστε τη με αγάπη και ενδιαφέρον μαζί με τα παιδιά αλλά με τρόπο που να μπορεί να τροποποιηθεί σε ενδεχόμενη εκδήλωση του σχολείου. Όπου και αν κάνετε μάθημα πρέπει να μεριμνάτε για την καθαριότητα του χώρου. Μην ξεχνάμε πως στα σχολεία που διαθέτουν θέατρο, συνήθως αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται στην σύμβαση της καθαρίστριας.

Κάτι επίσης πολύ σημαντικό: ζητήστε την ονομαστική κατάσταση της κάθε τάξης, ενημερωθείτε για την **δυναμική της τάξης**, ζητήστε από τον δάσκαλο-α να σας συστήσει στα παιδιά και ρωτήστε τον συνάδελφο για τυχόν **προβλήματα** παιδιών, παιδιά από χωρισμένους γονείς ή με προβλήματα υγείας, παιδιά με αυτισμό ή άλλα σύνδρομα. Ζητήστε την κατάσταση των παιδιών που παρακολουθούν **τμήμα ένταξης** και ενημερωθείτε γιατί έχουν ενταχθεί σε αυτήν. Ας έχουμε στο μυαλό μας ότι τα παιδιά στο τμήμα ένταξης αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες και καλό θα ήταν στο δικό μας μάθημα να ενισχύονται.

Είμαστε νέος κλάδος στο χώρο της εκπαίδευσης και λογικό είναι να υπάρχουν αμφιβολίες, ίσως και αντιδράσεις. Ο επαγγελματισμός και το μεράκι όμως θα μας καταξιώσουν σίγουρα στα μάτια των παιδιών αλλά και στους συναδέλφους.

Συνάδελφοι, καλό καλοκαίρι, καλή ξεκούραση. Καλή επιτυχία σε όλους όπου και αν βρεθούν... και για οποιοδήποτε πρόβλημα απευθυνθείτε στον Π.Ε.Σ.Υ.Θ.!

Αθήνα, 18 Ιουλίου 2011

Το νέο συνέδριο του Π.Ε.Σ.Υ.Θ

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Επανερχομαι για να σας ενημερώσω για την πορεία της οργάνωσης του Β' Συνεδρίου του ΠΕΣΥΘ. Σημειώνεται κατά πρώτο λόγο πως για κάθε σημαντική εξέλιξη θα ενημερώνεστε μέσω του site του ΠΕΣΥΘ ενώ μελετάται ακόμη η δημιουργία ενός blog ειδικά για το Συνέδριο. Για κάθε ερώτημά σας μπορείτε επίσης να απευθύνεστε στο e-mail του Συνεδρίου congress@pesyth.gr.

Παρακάτω ακολουθεί οι λίστες των συνέδρων των οποίων οι προτάσεις έγιναν αποδεκτές από την Επιστημονική Επιτροπή σύμφωνα και με τη σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που είχε δημοσιοποιηθεί.

1. Μαρίνα Αγαθαγγελίδου
2. Τάσος Αγγελόπουλος
3. Ιωάννα Αλεξανδρή
4. Τζένη Αρσένη
5. Φωτεινή Βενιέρη
6. Μαρία Βογιατζή
7. Έλενα Βόγλη
8. Μιχάλης Γεωργίου
9. Καλλιρόη Γιαννοπούλου
10. Ρέα Γρηγορίου
11. Ευδοκία Δεληπέτρου
12. Αφροδίτη Δημοπούλου
13. Κατερίνα Διακουμάκου
14. Κατερίνα Διακουμοπούλου
15. Χριστίνα Ζώνιου - Γιάννα Παπαδοπούλου
16. Αθηνά Καραβόλτσου
17. Αναστασία Καραντζή
18. Κατερίνα Καρρά
19. Μάρθα Κατσαρίδου
20. Μαρία Κονομή

21. Αγαθή Κοντού
22. Ευαγγελία Κοπίδου
23. Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης
24. Στέλλα Κουλιάνδρου
25. Ίλινα Λακίδου
26. Χαρά Λιόβλου
27. Χρυσάνθη Μάντακα
28. Λίλα Μαράκα
29. Μαρίνα Μέργου
30. Σπυριδούλα Μπιρπίλη
31. Νάγια Μπόεμ
32. Παναγιώτης Μποςνάκης
33. Μαρία Μπούμπα
34. Σταματία Νεοφύτου-Γεωργίου
35. Χριστίνα Οικονομοπούλου
36. Γιώργος Παναγή
37. Σοφία Παντουβάκη
38. Κομνηνός Παπαδομπτρίου
39. Σίμος Παπαδόπουλος - Βασίλης Μπάρος
40. Χριστίνα Παπαδοπούλου

41. Μαρίαννα Παπάκη
42. Μαρίνα Παπαλέξη
43. Βάη Πούχνη
44. Εύη Προύσαλη
45. Ελευθερία Ράπτου
46. Μαρία Ρισάνη - Θεοδώρα Πατρώνη
47. Χάρη Σβαλιγκου
48. Αλεξάνδρα Σίμου
49. Μαρία Σπυροπούλου
50. Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου
51. Παναγιώτα Σωτήρχου
52. Ζωρζίνα Τζουμάκα
53. Στεριανή Τσιτζήλωνη
54. Μαρίσα Φράγκου
55. Πέννη Φυλακτάκη
56. Φίλιππος Χάγερ
57. Ανθή Χοτζάκογλου
58. Μαρία Χριστοδούλου
59. Φώτιος Χρυσανθόπουλος

Τα εργαστήρια του Συνεδρίου έχουν ήδη επιλεγεί από την Οργανωτική Επιτροπή ενώ σύντομα θα έχουν επιλεγεί και τα δρώμενα που θα το πλαισιώσουν, οπότε και θα ανακοινωθεί το όλο πρόγραμμα μέσω του διαδικτύου. Όσοι ενδιαφέρεστε παρακαλείστε να είστε σε επιφυλακή!

Γίνεται ολοένα και πιο φανερό πόσο το Συνέδριό μας έχει ένα διεπιστημονικό ενδιαφέρον λόγω του "καινού" κοινωνικοπολιτικού θεματός του. Το ειδικό αυτό ενδιαφέρον ανταποκρίνεται στο αίτημα των καιρών μας ώστε η τέχνη του θεάτρου να μην είναι μια *ars ad artem* αλλά μια τέχνη που να προβληματίζει αλλά και να καλεί στη "μάχη" για ένα καλύτερο "αύριο" για την κοινωνία, τόσο σεθνικόεπίπεδοκαισεπαγκόσμιοεπίπεδο, αφούκαιτοφαινόμενότηςμεταναστευτικήςπαραπέμψηςαπόμόνοτοεπίπεδο. Η Οργανωτική Επιτροπή καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε η όλη διοργάνωση να είναι η καλύτερη δυνατή και καλεί κάθε ενδιαφερόμενο μέλος του Συλλόγου μας να την υποστηρίξει εθελοντικά στο απαιτητικό έργο που έχει αναλάβει.

Από εδώ και πέρα οι ρυθμοί και η ένταση εργασίας για τα μέλη της Επιτροπής προβλέπονται εξοντωτικοί και κάθε βοήθεια θα ήταν ανεκτίμητη. Σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε μπορείτε να μας ενημερώσετε μέσω του e-mail του Συνεδρίου ή της Γραμματείας του ΠΕΣΥΘ.

Με εκτίμηση,
Περίτνης Σπύρος,
Πρόεδρος της Ο.Ε. του Συνεδρίου

Το Φεστιβάλ Αθηνών δεν χωράει σε ένα άρθρο. Το Φεστιβάλ Αθηνών είναι η μια τεράστια γιορτή για την καλοκαιρινή Αθήνα.

Το Φεστιβάλ Αθηνών είναι η αντί-πρόταση της Εθλόδας στα διεθνή Φεστιβάλ.

Το Φεστιβάλ Αθηνών έχει πολλά θεάματα. Ενδιαφέροντα αλλά και αδιάφορα.

Το Φεστιβάλ Αθηνών ...

Δεν συνεχίζω τις φράσεις. Επιλέγω ενδεικτικά να αναφερθώ σε κάποια στιγμιότυπα του Φεστιβάλ Αθηνών 2011.

1. **Μουσική Μικρή Επίδαυρος - Ταξίδι στο χρόνο:**
- Ο Νίκος Πορτοκάλλου στο 1-2 Ιουλίου έκανε ρεμίζ στα παλιά του τραγούδια και επαναπροσδιόρισε την καλλιτεχνική του ταυτότητα, όχι από έλλειψη έμπνευσης αλλά γιατί στα παλιά του τραγούδια βρίσκεται η ουσία μιας ολόκληρης γενιάς

-Στις 8 και 9 Ιουλίου η Μόνικα, η εναλλακτική τραγουδοποιός που κατάφερε να διαδώσει τα δικά της τραγούδια μέσω ίντερνετ ανέβηκε στη σκηνή του αρχαίου θεάτρου για να ενώσει με την μελωδική φωνή της το παρελθόν με τη γενιά του σήμερα.

2. **Μποησόν:** Το ιστορικό Θέατρο Μποησόν παρουσίασε στις 13 Ιουλίου έργα του Ραχμάνοφ και του Νβόρζακ στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού. Παράλληλα η όπερα Μποησόν παρουσίασε στις 12 και 14 Ιουλίου την πραγματικά υπέροχη όπερα του Τσαϊκόφσκι τον Ευγένιο Ονιέγκιν. Το Φεστιβάλ Αθηνών συνεχίζει το φετινό του παιχνίδι με το χρόνο. Ένα θέατρο με ιστορία 250 χρόνων ήρθε στην πόλη μας για να επιβεβαιώσει ότι το κλασικό δεν είναι απαραίτητα και παρωχημένο. Απόδειξη το γεγονός ότι όλες οι παραγωγές του θεάτρου Μποησόν χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο και καλλιτεχνική αρτιότητα αλλά και από διάθεση για καλλιτεχνικές ανατροπές και πρωτοπορίες...

3. **«Ειρήνη» του Αριστοφάνη:** Θυμάμαι ότι ήμουν μαθήτρια Γυμνασίου όταν είχα πρωτοδεί τη «Ειρήνη» του Αριστοφάνη με τον Γιώργο Παρτσαλάκη στον πρωταγωνιστικό ρόλο στην Επίδαυρο. Και θυμάμαι ότι είχα περάσει εξαιρετικά. Ότι μου άρεσε πολύ η ιστορία και ότι την βρήκα πολύ διασκεδαστική. Στη 1 και 2 Ιουλίου το ίδιο έργο παρουσιάστηκε στην Επίδαυρο από τη Θεατρική Διαδρομή με τον Πέτρο Φιλιππίδη να πρωταγωνιστεί και να σκηνοθετεί ένα αληθινό και αστείο έργο που συνεχίζει το παιχνίδι με το χρόνο και αποδεικνύει ότι ο Αριστοφάνης είναι τρομακτικά επίκαιρος!

4. **Μέλιω Αξιώτη:** Παρουσιάστηκε 3 με 5 Ιουλίου στην Πειραιώς 260 με μορφή μονολόγου με τη Σοφία Σείρηλη στον πρωταγωνιστικό ρόλο και με τον Νίκο Χατζόπουλο να σκηνοθετεί μια βιογραφική παράσταση για τη ζωή μιας ευαίσθητης συγγραφέως της Μέλιω Αξιώτη, το έργο της οποίας έμελλε να αναγνωριστεί στο εξωτερικό πολύ περισσότερο από ότι στη χώρα μας. - σπάνιο ή τυχαίο;-

5. **Θρόνος Ατρείδων:** στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού στις 5/7: ο Άρης Ρέτσος δημιούργησε μια παράσταση μέσω της οποίας εκφράζει επιτέλους τη δική του άποψη για την αρχαία τραγωδία. Αν και εμείς οι «ειδικοί» του θεάτρου έχουμε συνθίσει να βλέπουμε δουλειές του σε ποιο ιδιόρρυθμο πειραματικού χώρου, αυτή τη φορά κάνει κάτι διαφορετικό ενώνοντας την Κλυταιμνήστρα, τον Ορέστη, τον Αίγισθο, την Κασσάνδρα, την Ηλέκτρα και την Ιφιγένεια στην ίδια σκηνή για μια παράσταση. Δένει σκηνές από τον Δισχύλο κυρίως και λιγότερο από τον Σοφοκλή και δημιουργεί μια σκηνική πρόταση ουσίας, άλλωστε η σύνθεση είναι μια αρκετά δημιουργική και άκρως θεατρολογική δουλειά.

6. **The Forsythe Company:** Ένας από τους σημαντικότερους χορογράφους ο Γουίλιαμ Φορσάιθ και η ομάδα του παρουσίασαν στις 3 με 5 Ιουλίου στην Πειραιώς 260 μια έξυπνη και αρκετά επίκαιρη χορογραφία βασισμένη στη γνωστή φράση του Μπέκετ «Δοκίμασε Ξανά. Απότυχε Ξανά. Απότυχε καλύτερα.» Ο αμερικάνος χορογράφος καθιέρωσε τον σωματικό χορό, το χορό όπου τα σώματα των χορευτών διηγούνται μια ολόκληρη ιστορία χωρίς θεατρικούς και χωρίς την τελειότητα του κλασικού μπαλέτου.

7. **Γυναίκες:** Επειδή προσωπικά βρίσκω πολύ ενδιαφέρουσες τις συνθέσεις κειμένων θα ήθελα να

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ 2011

Δημήτρα Γρηγορέα

σταθώ στη συγκεκριμένη παράσταση που παρουσιάστηκε στις 9 και 10 Ιουλίου στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού σε σκηνοθεσία του Λιβανού σκηνοθέτη Ουαζντί Μουαουάντ. Βασίστηκε στις τραγωδίες Αντιγόνη, Ηλέκτρα και Τραχίνιαι και έστησε μια παράσταση που δίνει φως στο χαρακτήρα αυτών των ηρωίδων χωρίς να καταφεύγει σε άχρηστους μοντερνισμούς ούτε για ένα δευτερόλεπτο!

8. **Vasistas:** Αυτή την παράσταση την αναφέρουμε κυρίως γιατί παρουσιάστηκε σε ένα πολύ ενδιαφέροντα χώρο, μέσα στο Μουσείο Σύγχρονου Τέχνης 11 με 13 Ιουλίου. Η ομάδα Vasistas δημιούργησε το θέμα Spectacle «μπερδευόντας» το θέατρο με το εικαστικό έργο. Άλλωστε έστησαν την παράσταση τους γύρω από τους πίνακες του Απόστολου Γεωργίου, οι οποίοι λειτούργησαν όχι μόνο σαν σκηνικό αλλά και σαν θεματολογία, που πραγματοποιείται το αν η καθημερινότητα μας μοιάζει πλέον πιο πολύ με σφαγείο (υπάρχει αμφιβολία για αυτό;)

9. **Γυμνά Χέρια:** Παρουσιάστηκε σε μορφή ντοκιμαντέρ στις 11 Ιουλίου στην Πειραιώς 260 και το αναφέρουμε γιατί πραγματοποιείται τη ζωή και το έργο του σπουδαίου Έλληνα Μαέστρου Δημήτρη Μητρόπουλου μέσα από αρχεία και επιστολές που μελετά ο σκηνοθέτης Λευτέρης Βογιατζής. Για μένα που μελέτησα την όπερα του 20^{ου} αιώνα την περίοδο που έγραφα την πτυχιακή μου εργασία, ο Μητρόπουλος ήταν τα ιδανικά «χέρια» για να διευθύνει μοντέρνες όπερες, όπως την «Ιστορία του Στρατιώτη» του Στραβίνσκι. Για άλλους η ικανότητα του να διευθύνει δύσκολα έργα σχεδόν από μνήμης ήταν ένα θαύμα. Για κάποιους άλλους είναι απλά ένα όνομα. Και το γεγονός ότι συμπεριλήφθηκε στο Φεστιβάλ ένα ντοκιμαντέρ για το έργο του είναι μια καλή αρχή ...

10. **Το παρτάλι:** Η παράσταση αυτή βασίστηκε στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Θόδωρου Γρηγοριάδη και παρουσιάστηκε 8 με 10 Ιουλίου στην Πειραιώς 260 με τον Χρήστο Στέργιουηλ να αναλαμβάνει το ρόλο του Παρτάλιου. Σκηνοθέτησε ο ψυχίατρος και ψυχοθεραπευτής Στέλιος Κρασνάκης, ιδανική επιλογή για να διαχειριστεί την ιδιόρρυθμη περιήγηση ενός μικρού αγοριού που το έντυαν κοριτσίστικα στην Κατοχή γιατί η μητέρα του φοβόταν μήπως τον πάρουν στρατιώτη και σκοτωθεί. Αποτέλεσμα αυτής της ιδιαιτερότητας του ήταν να επηρεαστεί όλη η ζωή του...

11. **Άμλετ:** Στις 7 με 9 Ιουλίου στην Πειραιώς 260 παρουσιάστηκε ο Άμλετ του Σαίξπηρ από το Θέατρο Κοιλιάτα σε σκηνοθεσία του σπουδαίου Ρώσου σκηνοθέτη Νικολάι Κοιλιάτα. Οι ηρώες του παρομοιάζονται με μια αγέλη σκύλων... ο δικός του Άμλετ γαβγίζει, γρυλίζει και δείχνει τα δόντια του... πρωτοπορία; Ναι.

12. **Εκτός Σχεδίου Πόλης:** Οι 3 παραστάσεις των νεανικών πρωτοποριακών ομάδων Mag, Mkultra και Nova Melancholia έλαβαν χώρα τον Ιούλιο σε παράξενους χώρους όπως στην ταράτσα του Γαλιλικού Ινστιτούτου, στις αυλές σχολείων και στη Σχολή Καλών Τεχνών. Το παιχνίδι με την επιλογή ενός απροσδόκητου χώρου είναι αυτό που μας προσεγγίζει με την πρώτη ματιά και από εκεί και πέρα έχουμε 3 νέες και άκρως δραστήριες ομάδες που προτείνουν είτε κλασικά έργα (π.χ Αυτοβιογραφία του Τόμας Μπέρνχαρτ) είτε δικές τους συνθέσεις (Μια Εκδρομή) ακολουθώντας πρότυπα του εξωτερικού που μηδέκουν τις εικαστικές σύγχρονες τέχνες με το θέατρο.

13. **Μήδεια:** Ο Αντώνης Αντύπας σκηνοθέτησε την Αμαλία Μουτούση και τον Χρήστο Λούλη στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου στις 22 και 23 Ιουλίου. Δεν ξέρω αν η παράσταση ήταν καλή ή κακή. Δεν πρόλαβα να τη δω. Όμως εκτιμώ το γεγονός ότι δυο ικανότατοι ηθοποιοί και ένας ως επί το πλείστον εμπνευσμένος σκηνοθέτης ένωσαν τις δυνάμεις τους. Άρα το αποτέλεσμα πρέπει να ήταν τουλάχιστον ιδιαίτερο.

14. **Σκηνοβάτες:** Ο Σταμάτης Φασουλής είναι δραστήριος και δημιουργικός. Δεν μας αρέσουν όλες του οι δουλειές εξίσου. Δεν ξέρουμε αν οι Σκηνοβάτες που παίχτηκαν στην Επίδαυρο στις 15 και 16 Ιούλη ήταν αντάξιες του εξαιρετικού θιάσου. Είχαν

όμως θεατρολογικό ενδιαφέρον σίγουρα, καθώς προχώρησε σε σύνθεση μύθων τόσο από την αρχαία ελληνική όσο και από την ρωμαϊκή τραγωδία.

15. **Συλβί Γκιλέμ:** Πανέμορφη και πολυαγαπημένη

χορεύτρια έχει έρθει αρκετές φορές στη χώρα μας. Τα τελευταία χρόνια υπηρετεί κυρίως τον μοντέρνο χορό. Αυτή τη φορά ήρθε στις 19 και 20 Ιουλίου και χόρεψε την χορογραφία «6000 μίλια μακριά» και επιβεβαιώνοντας πως και στο χορό υπάρχει η απόλυτη σταρ!

Αυτό που θα ήθελα να δω αλλά δεν προλαβαίνω, οπότε αν τα δείτε εσείς στείλτε μας τα σχολιά σας...

- **Κλυταιμνήστρα:** στην Πειραιώς 260 13 με 15 Ιουλίου. Η Φιλιάρη Κομνηνού πρωταγωνιστεί και η Άντζελα Μπρούσκου σκηνοθετεί.. Μου ακούγεται ενδιαφέροντας συνδυασμός!

- **Δημήτρα Γαλήνη και Vassilikos:** στην Μικρή Επίδαυρο στις 15 και 16 Ιουλίου. Αυτό που ήθελα να δω το φετινό Φεστιβάλ κάνει πολλά παιχνίδια με το χρόνο. Η κλασική αξία της Γαλήνης με την νεανική αξία του Vassilikos συναντούνται επί σκηνής κάνοντας φέτος την Μικρή Επίδαυρο τον ιδανικό συναυλιακό χώρο.

- **Παπαδιαμάντης:** Κάθε φορά που έχουμε την ευκαιρία να ακούμε τον υπέροχο λόγο του Παπαδιαμάντη επί σκηνής ...τρέχουμε....Ο Θανάσης Σαράντος σκηνοθετεί και πρωταγωνιστεί στο Ονειρο στο Κύμα, ένα κορυφαίο έργο της ελληνικής λογοτεχνίας και λογικά πρέπει να μας βάζει σε μια γοητευτική ατμόσφαιρα ...στις 18 με 20 Ιουλίου στην Πειραιώς 260

- **Κέβιν Σπέισι:** Είδη κανείς τις ουρές που σχηματίστηκαν την πρώτη μέρα που άνοιξε η προπώληση εισιτηρίων για την παράσταση Ριχάρδος ο Γ' με τον Κέβιν Σπέισι στον πρωταγωνιστικό ρόλο; Θα παρουσιαστεί στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου 29 με 31 Ιουλίου και ελπίζω να είναι αντάξια των προσδοκιών. Προσωπικά επειδή έτυχε να δω τον Κέβιν Σπέισι επί σκηνής στο Old Vic του Λονδίνου πριν 4 χρόνια δεν αγωνιού όλο τόσο για την εμφάνιση του συγκεκριμένου ηθοποιού, όσο για το γεγονός ότι ο Ριχάρδος ο Γ' είναι ένα από τα πιο ενδιαφέροντα Σαίξπηρικά έργα, που σπάνια έχουμε την ευκαιρία να το δούμε επί σκηνής εδώ στη χώρα μας... (αλήθεια το έχουμε δει ποτέ θυμάται κανείς;)

Δυστυχώς ο φόρτος εργασίας μου στέρνε τη δυνατότητα να παρακολουθήσω τις εξαιρετικές παραστάσεις που πραγματοποιήθηκαν τον μήνα Ιούλιο στο Φεστιβάλ, αναφέρω ενδεικτικά μερικές: Romeo Castellucci-περί της έννοιας του Θεού, ο βίντεο άρτιστ Νταγκ Αϊκτεν με την συγκλονιστική εγκατάσταση με τίτλο «Μαύρος Καθρέφτης», το αφιέρωμα στο Γιάννη Ξενάκη και η παράσταση του Θωμά Μοσχόπουλου που εμπνεύστηκε από έναν πίνακα (!) την «Μέδουσα» του Τεοντόρ Ζερικό.

Και τέλος ειδική μνεία σε μια παράσταση που έχασα από λάθος συνεννόηση! Το Θέατρο του Ήλιου ήρθε στη χώρα μας για μια σειρά παραστάσεων στον παράξενο χώρο του Metropolitan Expo. Παρουσίασαν μια συλλογική δημιουργία του «Θεάτρου του Ήλιου», γραμμένη κατά το ήμισυ από την Hélène Cixous, που βασίζεται σε διασκευή του μυθιστορηματος του Ιουλιού Βερν Οι ναυαγοί του Ιωνάθαν. Τι πιο αθηναϊκό πολιτικό σήμερα στο θέατρο απ' το να δώσεις στον κόσμο κάτι από τον χαμένο του ενθουσιασμό και την ελπίδα; Στις επάλξεις πάντα η Αριάν Μνουσκίν εμπνεύστηκε μια μαγική παράσταση φόρο τιμής σε όσους, έναν αιώνα πριν, πίστεψαν σε ιδανικά που ναυάγησαν. Αν κάποιος από εσάς την είδε ως μάς στείλει την κριτική του για να δημοσιευτεί στον επόμενο Θεατρο/Λόγο.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΡΗΓΟΡΕΑ

Με αφορμή την θεατρική κριτική που έγραψα για την παράσταση "Ψαρόσουπα", ήρθε να "εξετασθώ" την προσωπική μου γνωριμία με τον συγγραφέα και να κλέψω λίγο από το χρόνο του για να του θέσω κάποιες ερωτήσεις:

Δήμητρα Γρηγορέα: Λοιπόν όταν ήμουν παιδί και με πήγαινα οι γονείς να παρακολουθήσω παραστάσεις με μνύματα βαρυσήμαντα εκνευρίζομαι. Είναι αυτόνομο ότι πρέπει να προστατεύουμε τον περιβάλλον ή ότι πρέπει να μην κάνουμε κακό στα ζώα ή ότι πρέπει να μην λέμε ψέματα. Οι παιδικές παραστάσεις έχουν την τάση να υπογραμμίζουν τα μνύματα, να στα επιβάλλουν, ήες και ένα παιδί είναι χαζό και δεν μπορεί να καταλάβει, οπότε ο συγγραφέας και οι ερμηνευτές θεωρούν απαραίτητο ότι πρέπει να απλοποιούν τα νοήματα. Στην «Ψαρόσουπα» όμως δεν το ένωσα αυτό το συναίσθημα. Γιατί; Τι έκανες διαφορετικό και κατάφερες να μεταφέρεις ένα σημαντικό μήνυμα χρησιμοποιώντας γλώσσα ενήλικων, αλλά ταυτόχρονα γλώσσα κατανοητή στους ανήλικους;

Γιώργος Λεμπέσης: Η διαφορετικότητα στα πράγματα, πολλές φορές στη ζωή μας, βρίσκεται στα απλά και στα προφανή, που για κάποιο λόγο ο άνθρωπος όσο μεγαλώνει αρνείται πεισματικά να θυμηθεί. Δεν βρήκα τον λόγο, πιθανών από άγνοια, γιατί να μιλήσεις σε ένα παιδί σαν να μην καταλαβαίνει. Αντιμετωπίζω τα παιδιά ως ενήλικες και δε σας κρύβω πως πολλές φορές τα σεβόμαι περισσότερο. Η Ψαρόσουπα και όλα μου τα έργα απευθύνονται σε «παιδιά» που ξέρουν να ακούν, ανεξαρτήτως ηλικίας. Πώς θα μπορούσα λοιπόν να καταξιώ ηλίκιακά τις λέξεις και τις εκφράσεις όταν η μετάδοση μιας πληροφορίας μέσα από το θέαμα μπορεί να είναι για

όλους η ίδια. Δε σας κρύβω επίσης πως από τα παιδιά συλλέγω περισσότερη γνώση από αυτή που τελικά επιστρέφω στους αναγνώστες - ακροατές.

Δήμητρα Γρηγορέα: Θέλω να μου εξηγήσεις την «πρώτη φορά»... εννοώ την πρώτη φορά που κάθισες μπροστά από ένα υπολογιστή ή από ένα κομμάτι χαρτί και είπες «εγώ τώρα γράφω... γράφω μια ιστορία με αρχή, μέση, τέλος... γράφω μια ιστορία που έχω επιθυμία να δημοσιευτεί, να αποκτήσει αναγνώστες - άλλωστε δεν νομίζω κανείς να γράφει ιστορίες χωρίς να έχει την κρυφή επιθυμία να διαβαστούν κάποτε από άλλους. Άρα η δική σου πρώτη ιστορία, τι «ιστορία» έχει;

Γιώργος Λεμπέσης: Η αλήθεια είναι ότι πριν δυο χρόνια αν μου έλεγε κανείς ότι θα γράψω βιβλίο που θα βρίσκεται στα ράφια των βιβλιοπωλείων θα γέλαγα. Πόσο μάλλον ότι θα κυκλοφορήσει και δεύτερο και τρίτο και θα ανέβει και στο θέατρο. Συνεπώς δεν είχα ποτέ αυτή την επιθυμία μιας και δεν ήταν καν στον κατάλογο των στόχων μου. Ωστόσο πάντα μου άρεσε η χρήση του λόγου και το παιχνίδι των λέξεων. Μου προκαλούσε δέος και μαγεία το ταξίδι αυτό και πάντα θαύμαζα τους ανθρώπους που κατείχαν αυτό το ταλέντο. Κάπως έτσι πιστεύω πως ξεκινάει η ιστορία. Από το θαυμασμό. Άλλωστε κατά τον Αριστοτέλη ο δρόμος προς την ευπορία, το αποτέλεσμα στην προκειμένη, ξεκινάει από τον θαυμασμό και την απορία. Αφού «απόρησα» λοιπόν είπα να δοκιμάσω, να εξερευνησω. Η πρώτη ευκαιρία μου δόθηκε με το **Town for kids** το πρώτο Ελληνικό παιδικό φεστιβάλ του οποίου ήθελα να δώσω ζωή με έναν πιο ευφάνταστο και ιδιαίτερο τρόπο. Έτσι δημιουργήσα μια ιστορία με σκοπό να αγαληθεί και να κινήσει το φεστιβάλ. Ο στόχος ήταν η διαφορετικότητα του φεστιβάλ και όχι η έκδοση της ιστορίας. Στην πορεία όμως προέκυψε η Ψαρόσουπα μιας και η απήχηση της ιστορίας ήταν μεγαλύτερη από αυτή του φεστιβάλ σαν φεστιβάλ. Ο δρόμος μου έδειξε το σημάδι του, μου ψιθύρισε πως οι λέξεις μου τελικά μιλάνε και έτσι έκαστα κι έγραψα το πρώτο παραμύθι (που είναι η Ψαρόσουπα). Η Τζίνα είναι το δεύτερο παραμύθι, αλλά κυκλοφόρησε πρώτο από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος που μου έκαναν προς μεγάλη μου τιμή την πρόταση να γράψω για εκείνους μια ιστορία. Κι έτσι κάπως αρχίζει η ιστορία της ιστορίας μου.

Δήμητρα Γρηγορέα: Γράφεις συνειδητά για παιδιά ή γράφεις κάτι και ύστερα προσαρμόζεις την ιστορία έτσι ώστε να απευθύνεται σε παιδιά; Για παράδειγμα την πρώτη φορά που διάβασα τον «Κόσμο της Τζίνας» (σημ. το πρώτο παραμύθι του που έχει κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος) είχα την αίσθηση ότι διάβαζα μια ιστορία που με αφορούσε, ένα κείμενο που μου ήταν «ενήλικο» ανάγνωσμα. Από την άλλη όταν διάβασα το παραμύθι σου ο βαφτισμικός μου -που είναι 9 ετών- ενδιαφέρθηκε για την ιστορία και τα νοήματά της εξίσου με εμένα. Άρα που καταλήγουμε; Γράφεις για παιδιά ή για ενήλικες ή για ενήλικες που είναι παιδιά;

Γιώργος Λεμπέσης: Ας ξεκινήσουμε απ το γεγονός ότι γράφω αυθόρμητα. Γράφω ότι βλέπω γύρω μου σε πιο σουρεαλιστική οπτική. Δεν υπάρχει κάποιος στόχος και σαφώς καμία επιτηδευμένη προσαρμογή. Το έργο που προκύπτει στο τέλος με εκπλήσσει και κάθε φορά το διαβάζω νομίζοντας ότι έγραψε κάποιος άλλος. Ειδικά κάποια μικρά διηγήματα που πρόκειται να κυκλοφορήσουν σύντομα έχουν έναν εμφανή παιδισμό όμως απευθύνονται σε ενήλικες. Το ότι γίνονται κατανοητά και από τα παιδιά είναι μια απάντηση που θα πρέπει να δώσετε εσείς ρωτώντας το παιδί που υπάρχει μέσα σας. Το παιδί που υπάρχει μέσα στον καθέναν. Σε κάποιους ξεχασμένο και σε άλλους σε πρώτο πλάνο. Το δικό μου παιδί γράφει τις ιστορίες και ο ενήλικας της ερμηνεύει, ή μήπως συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο; Αυτή την ερώτηση πιστεύω πως θα την απαντήσω στα τελειώματα του δρόμου τελικά...

Δήμητρα Γρηγορέα: Την «Ψαρόσουπα» την έχουν επισκεφτεί πολλά σχολεία. Πιστεύεις ότι το θέατρο είναι απαραίτητο στοιχείο στην εκπαίδευση ενός παιδιού; Και αν ναι τι στοιχεία είχε η συγκεκριμένη παράσταση που μπορούν να λειτουργήσουν «εκπαιδευτικά» (σημ. όταν εννοώ εκπαιδευτικά δεν εννοώ ποτέ διδακτικά!);

Γιώργος Λεμπέσης: Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το θέατρο είναι βασικό στοιχείο στην παιδεία ενός ανθρώπου. Είναι ο απόλυτος συνδυασμός αφομοίωσης, ομορφιάς και ελευθερίας. Τρία συστατικά που εμπεριέχονται στην συνταγή ενός υγιούς ανθρώπου. Η συγκεκριμένη παράσταση έχει σαφώς οικολογικά μηνύματα άλλα και ένα βαθύτερο νόημα σχετικά με το ίδιο μας τον εαυτό μας. Μέσα από την αγάπη για τον περιβάλλον μας δείχνει, πως το να ξεπερνάς τον εαυτό σου είναι για καλό μόνο στην περίπτωση που αυτή η πράξη γίνεται μέρος ενός συνόλου και μιας ανιδιοτέλειας. Αν τον ξεπεράσεις κανείς με λάθος κίνητρα θα είναι καταστροφικό και για τον ίδιο αλλά και για τους γύρω του. Η Ψαρόσουπα μεταφέρει μηνύματα αγάπης για τον κόσμο, σεβασμού και πίστη για τον εαυτό μας, αφήνοντας τον αποδέκτη να το διαπιστώσει και να το ερμηνεύσει με τον δικό του μοναδικό τρόπο.

Δήμητρα Γρηγορέα: Εξήγησε μου λίγο αυτή την ιστορία με το Audio book γιατί δεν την έχω πολύ - καταλάβει....

Γιώργος Λεμπέσης: Το audio book είναι μια νέα εφαρμογή σε μια ολοκαίνουργια πλατφόρμα (www.heedia.com) που έχει τις βάσεις της στο κοντινό παρελθόν. Θυμώστε φυσικά στα παιδικά μας χρόνια τις κασέτες που κυκλοφορούσαν με παραμύθια και αφηγήσεις. Κάτι τέτοιο είναι και το Audio book προσαρμοσμένο στο σήμερα. Το βιβλίο «Στον κόσμο της Τζίνας» είναι το πρώτο βιβλίο που κυκλοφόρησε σε αυτή την πλατφόρμα και είναι διαθέσιμο στο κοινό με έναν μοναδικό κωδικό για τον καθένα τον οποίο προμηθεύετε είτε μέσα απ το site είτε από διάφορα βιβλιοπωλεία. Εν κατακλείδι το Audio book είναι η ιστορία της Τζίνας ηχογραφημένη από ηθοποιούς που υποδύονται τους χαρακτήρες του βιβλίου, πάνω σε πρωτότυπες μουσικές που ταξιδεύουν τον ακροατή ακούγοντας το παραμύθι και όχι διαβάζοντας το.

Δήμητρα Γρηγορέα: Προτιμάς το κούκλο-θέατρο ή το θέατρο με «κλιθινούς» ηθοποιούς; Γιατί η «Ψαρόσουπα» παρουσιάστηκε με κούκλες; Και γιατί νομίζεις ότι και άλλες ομάδες που απευθύνονται σε τόσο νεαρό σε ηλικία κοινό - η Ψαρόσουπα απευθύνεται σε θεατές από μόλις 3 ετών!- επιλέγουν τη χρήση κούκλας αντί ηθοποιών;

Γιώργος Λεμπέσης: Η αλήθεια είναι ότι προτιμάς το θέατρο με αληθινούς ηθοποιούς αν και πιστεύω πως η πρώτη επαφή ενός ανθρώπου σε ηλικία 3 ετών είναι καλύτερη με κούκλες γι αυτό και επιλέγεται αυτός ο τρόπος. Ωστόσο δεν υπάρχουν πολλές ομάδες που προσεγγίζουν με ποιότητα το παιδικό θέατρο, πόσο μάλλον την κούκλα που απαιτεί μια ιδιαίτερη μεταχείριση και φροντίδα. Αρχικά λοιπόν ήθελα την Ψαρόσουπα με αληθινούς ηθοποιούς κάτι το οποίο άλλαξε ριζικά όπως είδατε μιας και όταν ανακάλυψα την ομάδα Κοκού Μουκλόδ πραγματικά εντυπωσιάστηκα. Το επίπεδο τους είναι πολύ υψηλό και ο τρόπος που προσεγγίζουν τα έργα είναι μαγικός. Έτσι και εντελώς αυθόρμητα αποφάσισα να παρουσιάσει η Ψαρόσουπα από αυτή την ομάδα κάτι το οποίο με δικαιώσε.

Δήμητρα Γρηγορέα: Θα επαναληφθεί για τρίτη χρονιά η παράσταση; Αν ναι πού και αν όχι τι άλλο ετοιμάζεις εσύ ή η ομάδα Κοκού Μουκλόδ;

Γιώργος Λεμπέσης: Η Ψαρόσουπα θα συνεχιστεί για τρίτη χρονιά με νέα παραγωγή στην Θεσσαλονίκη στο θέατρο Σοφούλη. Παράλληλα ετοιμάζεται το έργο «Στον κόσμο της Τζίνας» σε σκηνοθεσία Εβελίνας Παπούλια και η «Μέλη» με στόχο την περίοδο 2011 - 2012 σε Αθηναϊκό θέατρο.

Δήμητρα Γρηγορέα: Και κάτι για το τέλος.... Γράφεις ιστορίες για παιδιά....έχεις διοργανώσει φεστιβάλ για παιδιά («Town for Kids»), είναι φανερό -όταν κάποιος σε δει μαζί με παιδιά σε κάποιο χώρο- ότι αγαπάς και την γιγιά που βρίσκεις μαζί τους και το ίδιο και αυτά, άρα είναι αναμενόμενο να έχεις δικό σου παιδί ή να περιτοίχιζεσαι έστω από ένα περιβάλλον γεμάτο με παιδιά. Δεν συμβαίνει όμως αυτό - από όσο γνωρίζω-. Πόσο δύσκολη τελικά είναι η ευθύνη να μεγαλώσεις ένα δικό σου παιδί στην Ελλάδα του 2011; Γιατί η γενιά μας φαίνεται διδακτική και φοβισμένη στο να δημιουργήσει οικογένεια;

Γιώργος Λεμπέσης: Η απάντηση μου είναι εντελώς θεωρητική μιας και δεν έχω παιδιά, ούτε περιτριγυρίζω όπως πολύ καλά αναφέρατε. Πιστεύω πως είναι δύσκολο να μεγαλώσεις παιδιά στην εποχή μας χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως η γενιά μας παίρνει το βραβείο δυσκολίας. Υπήρξαν πολύ πιο δύσκολες εποχές τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε κοινωνικό. Πόσο πιο δύσκολο ήταν να μεγαλώνει μια μάνα το παιδί που γέννησε κάτω από ένα δέντρο μαζί με τα υπόλοιπα αδέρφια του. Η πόσο δύσκολο ήταν να μεγαλώσει ένα παιδί σε καιρό πολέμου και πείνας κάτι το οποίο υπάρχει ακόμα και σήμερα σε κάποια μέρη της γης.

Συνεπώς θεωρώ πως οι δυσκολίες της δική μας γενιάς δεν είναι τόσο πρακτικές όσο ηθικές. Οι λόγοι που διατάζει ένας νέος γονιός να φέρει στον κόσμο ένα παιδί δεν είναι τόσο οικονομικοί. Άλλωστε μην ξεχνάμε ότι ζούμε σε μια χώρα που διατηρεί στο έπακρο τους θεσμούς της οικογένειας εμπεριέχοντας σε αυτήν το παππού και την γιγιά που σίγουρα βοηθάνε. Ο λόγος όπως προανέφερα είναι ηθικός. Δεν έχουμε σαν γενιά τόσο το αίσθημα της ευθύνης απέναντι σε έναν τρίτο άνθρωπο. Λόγω της υπερπροστατευτικότητας που έχουμε μεγαλώσει οι περισσότεροι, δεν έχουμε την γνώση να θυσιάσουμε το υπερέγω μας για κάποιον άλλον. Επειδή όμως αυτό είναι δύσκολο να το παραδεχτεί κανείς, το βαφτίζουμε, απενοχοποιώντας το, είτε σαν στάση ζωής είτε σαν «δύσκολοι καιροί». Νομίζω εν τέλει πως πιο πολύ ο φόβος διαχείρισης είναι που μας κάνει διδακτικούς παρά η Ελλάδα του 2011. Ας σκεφτούμε μόνο πώς ένα παιδί που θα γεννηθεί στην άτυχη στιγμή του 2011 θα έχει την ευκαιρία να δημιουργήσει για τουλάχιστον 60 χρόνια μετά. Πώς μπορεί λοιπόν να ξέρετε για την Ελλάδα του 2070 και πώς δικάζετε μια τέτοια ευλογία κοιτώντας μόνο το δικό σας σήμερα; Από εγωιστικό φόβο ή μήπως από ταλέντο στη μελλοντολογία;

ΘΕΑΤΡΙΚΗ Κριτική

«Η ΨΑΡΟΣΟΥΠΑ»

«Τι συμβαίνει όταν τρεις παμπόνηροι μάγειροι βάζουν σε εφαρμογή το καταχθόνιο σχέδιο τους, για να μετατρέψουν ένα μικρό παραθαλάσσιο κόλπο σε τεράστια ... Ψαρόσουπα; Προς κακή τους τύχη τα νέα φτάνουν στον πάτο της θάλασσας! Θα καταφέρουν άραγε να ψάρια να σώσουν τον κόσμο τους; Θα βρεθεί κάποιος να τα βοηθήσει;»

Παρότι απευθύνεται σε παιδιά, η Ψαρόσουπα είναι μια πολύ ενήλικα σοβαρή παραγωγή από μια ομάδα κουκλοπαιχτών, που έχουν δείξει και στο παρελθόν πολλές εξαιρετικές δουλειές (θεατρική ομάδα Κοκού-Μουκλόδ).

Παιδική, αλλά όχι παιδιάστικη εκτός από τα μνύματα που περνάει με αστέιο και ευφάνταστο τρόπο αναπτύσσει ακόμη και το αισθητικό κριτήριο αφού τα σκηνικά, οι ήρωες, η μουσική είναι προσεγγμένα μέχρι την τελευταία τους λεπτομέρεια. Τα δυο επίπεδα της σκηνής καθώς και τα χειροποίητα σκηνικά και οι μεγάλες κούκλες Muppet επαναπροσδιορίζουν σε όλοιο εμάς το τι σημαίνει κούκλοθέατρο.

Αλλά και ως θεματολογία (Βασισμένο στο παραμύθι που έγραψε ο Γιώργος Λεμπέσης και διασκεύασε η ομάδα Κοκού-Μουκλόδ) έχει αρκετό ενδιαφέρον η παράσταση γιατί πραγματεύεται ένα σοβαρό θέμα, που δεν έχει τη διάθεση «παραμυθίου». Είναι μια ιστορία με ήρωες αρκετά ρεαλιστικούς, ανθρώπινους (γενναίος και καλόκαρδος Βρασίδης), σε ένα εξίσου ρεαλιστικό σκηνικό (η δράση εκτυλίσσεται στο νησί της Μήλου). Η ιστορία δεν έχει τη διάθεση να μιλήσει για φανταστικές καταστάσεις, για πρίγκηπες και υπερήρωες, για μάγισσες και για μη ανθρώπινα. Και για αυτό καταφέρνει να γίνεται ενδιαφέρουσα και για έναν ενήλικα. Για αυτό το λόγο τόσο οι γονείς, όσο και τα παιδιά είτε ήταν 3 ετών, είτε 13 ετών έδειχναν να περνάνε ευχάριστα και να μαγεύονται από τις εικόνες.

Τα παιδιά που παρακολουθούσαν μαζί μας την παράσταση συμμετείχαν ενεργά είτε τους το ζητούσαν οι ηθοποιοί είτε όχι. «Πολλές φορές την ώρα της παράστασης τα παιδιά-θεατές εξοργίζονται με τους σκοτεινούς χαρακτήρες και δεν διατάζουν να το φωνάζουν από τη θέση τους» επισημαίνει μια εκ των ηθοποιών της παράστασης, η Βάσω.

Εκτός από τα πολύ όμορφα σκηνικά θα ήθελα να επισημάνω και τους καταπληκτικούς φωτισμούς της Μελίνας Μάσχα, οι οποίοι δημιουργούσαν διαρκώς την αίσθηση ότι είσαι στο βυθό της Θάλασσας ή σε ένα ηλιόλουστο ελληνικό νησί!

Αποτέλεσμα: η Ψαρόσουπα παρουσιάστηκε ήδη για 2 σεζόν στα Θέατρα Αργώ και Αλικμήνη και από ότι μάθαμε θα πραγματοποιηθεί και για 3η σεζόν!

αθανασία καλοφίλληνη

Η ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Το θεατρικό παιχνίδι διαφέρει από την καθιερωμένη θεατρική λειτουργία που προσφέρεται στα παιδιά με τη μορφή παραστάσεων «παιδικού θεάτρου». Σκοπός στο θεατρικό παιχνίδι δεν είναι πώς το παιδί θα κάνει τέλειες μηχανικές κινήσεις ή «μελωδικές εκφορές» του λόγου, πώς ν' αποστηθίσει κάποιο κείμενο και να το απαγγείλει, αλλά πώς θα εκφράσει καταστάσεις και ρόλους με το δικό του τρόπο, εντελώς αβίαστα και υποκειμενικά. Μέσα από αυτή τη διαδικασία τα παιδιά εκφράζονται ψυχοσωματικά μέσα από τη δραματοποίηση, το ελεύθερο παιχνίδι, τον αυτοσχεδιασμό, την παντομίμα και την εκφραστική μιμική! Αναπτύσσουν τη γλωσσική και εκφραστική ικανότητα τους από τον αυτοσχεδίο διάλογο και έρχονται σε επαφή με τα πρώτα στοιχεία του δραματικού διαλόγου! Συμμετέχουν στο θεατρικό παιχνίδι και το συνδέουν με τις εικαστικές τέχνες και τα μουσικά ερεθίσματα! Καλλιτεργούν την αισθητική έκφραση και δημιουργούν πολλαπλής φύσης καλλιτεχνικές δραστηριότητες ερχόμενοι σε επαφή με όλες τις τέχνες μέσα από το θέατρο και ανάλογα με τις κλίσεις τους, αναπτύσσουν πρωτοβουλίες σε διάφορους καλλιτεχνικούς τομείς προσεγγίζοντας διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα όπως τον προφορικό λόγο, τις αφηγηματικές τεχνικές, αυτοσχεδιασμό κ.α. Έχουν λοιπόν την ευκαιρία μέσα από το θεατρικό παιχνίδι το παιδί να αρχίσει να αγαπάει τη γνώση και μαθαίνει τον τρόπο που εργαζόμαστε στο σχολείο, συνδυάζοντας το παιχνίδι με τη μάθηση. Δίνεται η δυνατότητα να αποκτήσει αυτοπεποίθηση και να διαμορφώσει τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Το κυριότερο αναδεικνύει δεξιότητες με δεδομένη τη συνύπαρξη πολλών τεχνών στη θεατρική δράση (συγγραφή, σκηνογραφία, ενδυματολογία, μουσική, σκηνοθεσία, χορός, τραγούδι κ.α.) Μέσα από το θεατρικό παιχνίδι το παιδί κάνει μια θέαση του κόσμου κι αποσαφηνίζει τις ανθρώπινες σχέσεις και τα προβλήματα τους. Όλοι τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφραστούν θεατρικά με το δικό τους μοναδικό τρόπο και όλοι εμείς οφείλουμε να σεβόμαστε και να υποστηρίζουμε τις προσπάθειές τους!

Οι επιμέρους στόχοι λοιπόν του θεατρικού παιχνιδιού είναι πολύ και σημαντικοί:

- Η γνωριμία του παιδιού με τον εαυτό του και η αρμονική ένταξη και συνεργασία με όλα τα μέλη της ομάδας!
- Η ανάπτυξη των φυσικών και νοητικών ικανοτήτων και καλλιέργεια του ψυχικού κόσμου!
- Η διαμόρφωση αισθητικής – καλλιτεχνικής αντίληψης και η παραγωγή του καλλιτεχνικού προϊόντος! (δέκτες και δημιουργοί)
- Η γνωριμία με άμεσο τρόπο με καλλιτεχνικά – πολιτιστικά επιτεύγματα τόσο της πατρίδας του όσο και των άλλων πολιτισμών!
- Η ενεργοποίηση και η συμμετοχή του παιδιού στην παιδαγωγική διαδικασία!
- Η ενθάρρυνση της δημιουργικής έκφρασης!

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΑΣΤΕ!

ΕΚΦΡΑΖΟΜΑΣΤΕ! ΜΟΙΡΑΖΟΥΜΕ ΙΔΕΕΣ!

ΛΑΜΒΑΝΟΥΜΕ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ!

ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ «Συνομιλώντας στη γλώσσα του Θεάτρου»

Από τις αξιολογήσεις των παιδιών για το πρόγραμμα:

Το πιο σημαντικό που έμαθα για τον εαυτό μου και για τη ζωή είναι:

- Να μη ντρέπομαι γι' αυτό που είμαι
- Να εκφράζομαι άνετα και ότι έχω ωραίες ιδέες
- Να συνεργάζομαι με άτομα που δεν τα πήγαινα καθόλου καλά
- Να έχω εμπιστοσύνη στον εαυτό μου
- Να δέχομαι τις ιδέες των άλλων ακόμα και αν δε μου αρέσουν
- Να συγκρατώ τα νεύρα μου
- Να μην έχω άγχος και να ρισκάρω σε πιο πολλά πράγματα
- Ότι έχω αρκετή φαντασία που δεν τη χρησιμοποιώ
- Ότι δεν είμαι και τόσο ντροπαλή, και πριν νόμιζα ότι δεν ξέρω να παίζω θέατρο και ότι όταν προσπαθείς να γίνει κάτι, γίνεται
- Ότι πρέπει να ξεπεράσω την αμηχανία μου και να παίρνω πιο σοβαρά τις καταστάσεις
- Ότι η ζωή κρύβει καλά και άσχημα πράγματα και ότι πρέπει να αγωνίζεσαι για αυτά που πιστεύεις
- Ότι με μεγάλη προσπάθεια μπορούμε να αλλάξουμε πράγματα στο χαρακτήρα μας
- Ότι αν έχουμε αυτοπεποίθηση, θάρρος και πίστη μπορούμε να κάνουμε τα όνειρά μας αληθινά
- Ότι για να κάνω κάτι πρέπει να συγκεντρώνομαι, όπως με το '1,2,3'
- Ότι στη ζωή αυτή δε μπορείς να έχεις πάντα μα πάντα δίκιο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ

Το εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ «Το Θέατρο στο Σχολείο: Συνομιλώντας στη γλώσσα του Θεάτρου» πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος του Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συλλόγου Θεατρολόγων «Ένταξη των Αλλοδαπών Μαθητών στο Ελληνικό Σχολείο μέσω της Θεατρικής Αγωγής», χρηματοδοτούμενο από την Γ.Γ.Ν.Γ.

Το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει ένα χρονογράφημα των μαθημάτων του προγράμματος που εξελίχθηκαν σε δέκα σχολεία ανά την Ελλάδα, καθώς και συνεντεύξεις τόσο με τους εκπαιδευτικούς και την συμβουλευτική ομάδα όσο και από μαθητές που μετείχαν στο πρόγραμμα.

Πιο συγκεκριμένα καταγράφει την εμπειρία συμβίωσης και συνεργασίας μαθητών από διαφορετικές χώρες μέσα από την θεατρική αγωγή. Τα αρνητικά και τα θετικά αυτής της εμπειρίας αλλά κυρίως την ανάγκη ύπαρξης ενός τέτοιου προγράμματος στα ελληνικά σχολεία. Αλλώστε τα αποτελέσματα, όπως κινηματογραφήθηκαν, καταλήγουν όλα στο συμπέρασμα πως ένα τέτοιο πρόγραμμα μόνο θετικά αποτελέσματα μπορεί να προσφέρει στο εκπαιδευτικό σύστημα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές, ακόμη και αυτοί που ήταν αρνητικοί, ελληνόπουλα και μη στο τέλος του προγράμματος έχοντας γίνει μια παρέα πλέον το μόνο που ζήτησαν στην κάμερα είναι η συνέχιση του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής.

Η κινηματογράφηση του ντοκιμαντέρ έγινε με δικήμερο σε HD, στους φυσικούς χώρους όπου γίνονταν τα μαθήματα, ενώ οι συνεντεύξεις γυρίστηκαν στα γραφεία του Π.Ε.Σ.Υ.Θ. Τα γυρίσματα έγιναν καθ' όλη την διάρκεια που διεξαγόταν το πρόγραμμα στα σχολεία.

Ομάδα Βιντεοκλιπών:

Μαριάννα Κοντούλη, Αντώνης Τολλάκης, Ζωάννα Υφαντίδου (Θεσ/κν), Πίετρο Ραντίν (Booman), Νάντια Σκούρτη (Κάμερα), Εύη Στάμου (Ηχοηψία)

Αποσπάσματα από το 16σέλιδο έντυπο που κυκλοφόρησε με αφορμή το πρόγραμμα

ΜΑΡΙΝΑ ΜΕΡΙΪΟΥ

ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Για την παράσταση «Διαφορές Υπό Κατασκευή»

Κυρίαρχη ιδέα στη σκηνοθετική προσέγγιση των διαφορετικών σκηνών ήταν πως «Κανονικοί και Διαφορετικοί» είναι το ίδιο εγκλιβισμένοι σε μια κάθε φορά διαφορετική υπό κατασκευή πραγματικότητα. Η εθνική διαφορετικότητα προσεγγίζεται σε μια σκηνή από το θεατρικό έργο «Εθνικότητα μου, το Χρώμα του Ανέμου» του Μ. Βίτζνικ. Ένας στρατιώτης που φυλάει τα σύνορα των ανθρώπινων δικαιωμάτων χαμένος πίσω από τη γραφειοκρατία νομίμων και παράνομων χαρτιών που ισούνται με νόμιμα και παράνομα ανθρώπινα όντα έρχεται αντιμέτωπος με την πραγματικότητα μιας μετανάστριας, η οποία στην προσπάθειά της να περάσει τα σύνορα τον οδηγεί στο απόλυτο μπλοκάρισμα της καλοκουρδισμένης πραγματικότητας που (ανα)παράγει. Η νοητική διαφορετικότητα διερευνάται στις δύο σκηνές από το έργο «The Man Who» του P. Brook και της M. Etienne, διασκευής του πολυσυζητημένου best seller του γνωστού νευρολόγου Όλιβερ Σάκς «Ο άνθρωπος που μπέρδεψε τη γυναίκα του με ένα καπέλο». Άνθρωποι που πάσχουν από σπάνιες νευρολογικές παθήσεις και παρουσιάζουν περίεργες εκτροπές της αντίληψης και της συμπεριφοράς, όπως ασθενείς με σύνδρομο Τουρέτ και οπτική αγωγή κάθονται στην «καρέκλα του γιατρού» και βιντεοσκοπούνται ως «ιδιόζυτες περιπτώσεις». Το ερώτημα που παραμένει είναι κατά πόσο η τεράστια προβολή ασθενών που παρουσιάζονται σε βιβλία ψυχιάτρων, νευροψυχιάτρων και νευρολόγων διαφέρει από τον προϋπάρχοντα κοινωνικό σχηματισμό που τους τοποθετούσε στο όχι και τόσο μακρινό μας παρελθόν σε τρελοκομεία. Μέσα από θεατρικές ασκήσεις και αυτοσχεδιασμούς ο/η κάθε ηθοποιός κατέθεσε επί σκηνής τον τρόπο που αντιλαμβάνεται την «υπό κατασκευή» πραγματικότητα του/της ρόλου του/της και πόσο εγκλιβισμένος/η ή όχι νιώθει από αυτήν.

Μάρτιος 2011, Αθήνα

ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ: ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ Σκέψεις πάνω στην έκθεση

«Κάτω αριστερά υπήρχε ένας μικρός διάδρομος, κι εγώ κούκοιτα από το τζάμι [...] Μέσα στην αίθουσα ήταν ασθενείς, γυμνοί- μερικοί ήταν αποχυνωμένοι, άλλοι είχαν το στόμα τους φριχτά ορθάνοιχτο, το στέρνο τους παλλόταν στην προσπάθεια να αναπνεύσουν. Πιο αποτρόχαιο θέαμα από αυτό δεν έχω δει στη ζωή μου. [...] Άλλοι κάθονταν στον πάγκο, είχαν κι αυτοί το στόμα τους ορθάνοιχτο, και τα μάτια». Με αυτό τον τρόπο περιέγραψε αυτόπτης μάρτυρας στο ίδρυμα Χάντχαμ, τον θάνατο δι' ασφυξίας στους θαλάμους αερίων των Ναζί.

Αντίστοιχα με έναν ενδιαφέροντα τρόπο, ζωγραφίζει ο καλλιτέχνης- μεταλλουργός Franz Karl Buehler τον «Εαυτό» το 1919, με το στόμα και τα μάτια ορθάνοιχτα, σα να δυσκολεύεται να αναπνεύσει. Δεν μπορεί παρά να αναρωτηθεί κανείς αν και η επιλογή του συγκεκριμένου έργου για το εξώφυλλο του καταλόγου, έγινε βάση της σύνδεσής αυτής ή αν βασίστηκε σε περισσότερο ψυχολογικά και ψυχιατρικά κριτήρια. Το ανοιχτό στόμα και τα ανοιχτά μάτια αποτελούν μια δίωδο, έναν δρόμο που ενώνει το μέσο με το έξω, μια προσπάθεια να «εξαχθούν» τα κακά δαιμόνια ή να «εισαχθούν» μια ευεργετική δύναμη- συμβολίζουν την διανοητική κατάσταση του καλλιτέχνη, ο οποίος κατατρεχόταν από την εμμονή πως προσπαθούν να τον δηλητηριάσουν. Ίσως όμως να σημαίνουν απλώς την τυφήλ κραυγή ενός ανθρώπου ο οποίος ζει βόθρα, αλλά θα βρεθεί εν τέλει εκτελεσμένος σε έναν θάλαμο αερίων στις 5 Μαρτίου 1940.

Η έκθεση που παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη, με έργο της Συλλογής Prinzhorn αφενός αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο στην συζήτηση τέχνης- ψυχιατρικής, θέτει το ερώτημα κατά πόσο άνθρωποι με ψυχωση μπορούν να παράγουν τέχνη, αλλά επαναφέρει και τα θέματα των ναζιστικών βιοπραγμάτων και της θανάτωσης ανθρώπων που έκριναν ως μειοεκτόντες, είτε πρόκειται για ψυχικά ασθενείς, είτε για «κατώ-

τερες φυλές», ανθρώπους διαφορετικούς, παιδιά με σωματική ή διανοητική καθυστέρηση.

Η ίδια η έκθεση γίνεται όμως και το κέντρο της νοσηρής περιέργειας των θεατών, οι οποίοι φρίτουν διαβάζοντας τις λεπτομέρειες ζωής και θανάτου των καλλιτεχνών, και αποχωρούν συγκλονισμένοι και ανακουφισμένοι που οι ίδιοι τουλάχιστον ζουν σε μια καλύτερη εποχή, ή τουλάχιστον είναι υγιείς (στο βαθμό που το γνωρίζουν). Περιδιαβαίνοντας στην αίθουσα του Μουσείου Μπενάκη, παρατηρεί κανείς κόσμο σταματημένο μπροστά στα τοιχοκολλημένα βιογραφικά, να διαβάζει για ανθρώπους που σιγά- σιγά ανέπτυξαν φαντασιώσεις μεγαλείου, ανακάλυψαν τους εαυτούς τους βασιλιάδες, θεούς, γόνους βασιλικής οικογένειας, σωτήρες, ή ανέπτυξαν μανιές καταδίωξης, τοποθετήθηκαν σε ψυχιατρικά ιδρύματα, στα οποία έζησαν μεγάλα χρονικά διαστήματα, μερικές φορές για δεκαετίες για να καταλήξουν είτε σε θαλάμους αερίων, είτε σε σταδιακή διακοπή σίτισης. Και προχωρώντας στη συνέχεια στα έργα που έγιναν πριν από εκατό χρόνια, δεν μένει κανείς ασυγκίνητος από τις δημιουργίες ανθρώπων που με τον δικό τους τρόπο μίλησαν για τη ζωή, για τις ελπίδες τους και τις διεξόδους κοινωνικοποίησης, για τον δικό τους τρόπο επικοινωνίας.

Διαβάζοντας τα βιογραφικά των καλλιτεχνών που συμμετέχουν στην έκθεση, παρατηρεί κανείς πως χαρακτηρίζονταν από μια αδυναμία να προσαρμοστούν στις κοινωνικές και επαγγελματικές προδιαγραφές της εποχής τους, προέρχονταν από οικογένειες με έντονα νοσηρά στοιχεία, θανάτους, κατάθλιψη, ασθένειες (φυματίωση), λιανθάνουσα ομοφυλοφιλία, χαλαρή σχέση ανάμεσα στο παιδί και τον γονιό, και παρ' ότι οι εκφράσεις της δικής τους ψυχικής ασθένειας αφορά την συγκεκριμένη πολιτιστική περίοδο, οι αιτίες είναι κοινές ακόμα και

ΜΑΡΙΑ ΣΟΥΜΠΕΡΤ

σήμερα. Συχνά αναρωτιέται ο θεατής κατά πόσο η ασθένεια των καλλιτεχνών είναι εγγενής ή επίκτητη από ένα αδύναμο οικογενειακό περιβάλλον, από μια πουριτανική και αρκετά εξαθλιωμένη κοινωνία, η οποία προστιμάει σταδιακά για τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους.

Η ίδια η έκθεση, και κατ' επέκταση ο κατάλογος, μπορούν να αποτελέσουν ένα μακρύ ιστορικό ασθενείας, στο οποίο σημειρωμένα μελετητές, παρατηρητές και απλοί επισκέπτες «διαβάζουν» τις αιτίες, τις εκφράσεις και τις μορφές της διανοητικής ασθένειας την περίοδο πριν και κατά την διάρκεια των δύο Πολέμων. Ταυτόχρονα παρατηρεί κανείς μια σύνδεση ανάμεσα στα έργα αυτά και στις απορριπτικές μοντερνιστικών κινημάτων στην τέχνη, του κοστροκταβισμού, του ντανταισμού, του υπερρεαλισμού. Άνθρωποι που χαρακτηρίζονται άρρηστοι και επιβουρνητικοί, εκτελούνται, ενώ μέσα από αυτούς προκύπτει μια νέα τέχνη, αφαιρούνται στρώματα του ρεαλισμού και οι καλλιτέχνες συνομιλούν –χωρίς οι ίδιοι να το γνωρίζουν- με το ασυνείδητό τους, προσφέροντας την πιο αθώα και ειλικρινή πλευρά τους στα μάτια των θεατών.

Ποια είναι όμως η αναγκαιότητα μιας τέτοιας έκθεσης; Γιατί είναι σημαντικό να περιοδεύουν τα έργα αυτά; Σίγουρα οι ναζιστικές βιοαιτίες δεν είναι άγνωστες, ενώ έχουμε ξαναδεί πολλάκις έργα ψυχωσικών ή οριακών ασθενών. Τα τελευταία χρόνια όμως με την πολιτική, κοινωνική και ηθική κατάρρευση των ευρωπαϊκών κοινωνιών, με μια άνοδο του λαϊκισμού και της ξενοφοβίας στην γείτονα Γερμανία, είναι καλό να υπενθυμίζουμε συνέχεια πως ο δρόμος της καταστροφής είναι σαφώς με καλές προθέσεις.

Πριν από περίπου εβδομήντα πέντε χρόνια εκτελέστηκαν οι ψυχικά ασθενείς για να μην επιβαρύνουν το κράτος. Σήμερα εκτελούν τους ασθενείς γείτονες φοβούμενοι μια παρόμοια επιβάρυνση.

ΜΑΡΙΑ ΣΟΥΜΠΕΡΤ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΣΤΟ ΣΑΝΙΔΙ

«Η περίπτωση Σρέμπερ» και «Μαράν Αθά»¹

φή στις ψυχιατρικές περιπτώσεις των αρχών του εικοστού αιώνα. Έχουν περάσει ακριβώς 100 χρόνια από τον θάνατο του Σρέμπερ και οι μορφές με τις οποίες εκδηλώνονται οι ψυχικές ασθένειες έχουν ενδεχομένως μεταηλλαχθεί. Η θεατρική μεταφορά του Στέλιου Κρασσανάκη, αποτέλεσε μια νέα ανάγνωση σε ένα παλιό γεγονός και συνέβαλε στην ενδιαφέρουσα συζήτηση ανάμεσα στην ψυχιατρική και την τέχνη του θεάτρου.

Το «Μαράν Αθά» από την Άλλη, είναι ένα καθαρά μυθιστορηματικό έργο. Πρόκειται για την ιστορία ενός μοναχού πάνω από ενενήντα χρονών, ο οποίος

εξομολογείται την μεγαλύτερη αμαρτία του, η οποία δεν είναι άλλη από την άρνηση του ανθρώπινου έρωτα από τον φόβο του Θεού. Όντας νέος δόκιμος, ο Δεσπότης του τον στέλνει σε ένα μακρινό χωριό να διερευνήσει κάποιες φήμες για μαγείες και παράξενους θανάτους. Στο χωριό αυτό παρακολουθεί κρυφά τις γυναίκες, οι οποίες συμμετέχουν σε μια τελετή ονειρέματος. Ερωτεύεται την νεότερη κοπέλα του κύκλου γυναικών, την οποία και εγκαταλείπει όταν ο Δεσπότης όμως τον απειλεί με το «Μαράν Αθά».

Αφήνοντας τις λεπτομέρειες της αφήγησης για όσους επιλέξουν να διαβάσουν το βιβλίο ή να δουν την παράσταση –εφόσον συνεχιστεί και την επόμενη περίοδο–, θα προσπαθήσω να συγκρίνω την γραπτή αφήγηση του Ψύρρα με την θεατρική του Αβδελιώδη. Ο Αβδελιώδης κράτησε από το κείμενο του Ψύρρα τα στοιχεία εκείνα που δένουν τον θεατή με την γη, την μυστικιστική σχέση της γυναίκας με το θάνατο και την αναγέννηση, αλλά και την τελετουργική σχέση ανάμεσα σε έναν δόκιμο μοναχό και μια νέα γυναίκα. Ο φόβος και η εξουσία της θρησκείας ενάντια στην γήινη επαφή και το άγγιγμα, είναι τα στοιχεία πάνω στα οποία ο σκηνοθέτης συνθέτει έναν μεγάλο μονόλογο (δύο και πέρα ωρών), στον οποίο η ηθοποιός που ενσαρκώνει τον καλόγερο περνάει από όλους τους ρόλους, δίνοντας την εντύπωση πως στην σκηνή εμφανίζονται περισσότεροι από δεκαπέντε ηθοποιοί.

Το βιβλίο διατηρώντας στην αρχή την ίδια μυστικιστική πορεία, την απεμπολεί κάποια στιγμή, γίνεται ρεαλιστικό, αφαιρεί την μαγεία από την φαντασία του αναγνώστη και τον προσγειώνει στην πραγματικότητα, αντίθετα από τον θεατή της παράστασης, ο οποίος αποχωρεί από το θέατρο κουβαλώντας την μαγεία αυτή μαζί του.

Χρειάστηκε να φτάσω στο τέλος του άρθρου για να συνειδητοποιήσω κι εγώ πως αναφερθήκαμε σε δύο βιβλία-θεατρικά έργα τα οποία αναφέρονται και τα δύο στην σχέση με την οποία θρησκεία ή πίστη και τον έρωτα. Ο Πρόεδρος Σρέμπερ και ο καλόγερος μονολογούν –ο ένας παραληρηματικά, ο άλλος καταγράφοντας την αυτοβιογραφία του– προσπαθώντας να ενσωματώσουν τον όποιο έρωτα ενάντια στην θρησκευτική/κοινωνική τους θέση.

Και τα δύο βιβλία μεταφερόμενα στο σανίδι απέκτησαν μια δεύτερη ανάγνωση, η δομή τους εξελίχθηκε πέρα από το είδος τους, αναπτύσσοντας ένα ακόμα παρακλάδι στο μεγάλο αυτό δέντρο που ονομάζεται έργο τέχνης.

¹ «Μαράν Αθά, η ιερά και ανόσια», του Θωμά Ψύρρα, εκδόσεις Κέδρος, 3η έκδοση, Αθήνα 2004 & «Τρία ιστορικά ασθενοί», του Σίγκμουντ Φρόυντ, εκδόσεις Επίκουρος, Αθήνα 1995.

Έχουμε συνήθει να βλέπουμε κινηματογραφικές ταινίες, κυρίως στον αμερικανικό κινηματογράφο, και σχεδόν πάντα γνωρίζουμε (ή εκπλησσομάστε μαθαίνοντας) πως βασίζονται σε κάποιο λογοτεχνικό βιβλίο. Κάθε φορά καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι σεναριογράφοι του κινηματογράφου χρειάζονται ένα σταθερό και δομημένο έργο, για να μπορέσουν να δημιουργήσουν μια κινηματογραφική μεταφορά, χωρίς αυτό να αναιρεί τις περιπτώσεις πολύ αξιόλογων σεναρίων, τα οποία από μόνα τους μπορούν να σταθούν σαν έργα τέχνης.

Αντίθετα στο θέατρο δεν χρειαζόμαστε κάτι τέτοιο. Είναι τέτοια η παράδοση της τέχνης αυτής, που τα ίδια τα θεατρικά έργα έχουν αποκτήσει μια δική τους βαθιά και στέρεα δομημένη μορφή, έχουν τους δικούς τους κανόνες όσο αφορά στη μυθοπλασία και την αφηγηματική τέχνη, που αρκετές φορές θεωρούμε και ανεπιτυχείς τις επιλογές μεταφοράς κάποιου βιβλίου στη σκηνή.

Σε αυτή την ατυχή κατηγορία, όμως, εξαιρεση αποτελούν δύο έργα, το «Μαράν Αθά» του Θωμά Ψύρρα, που μεταφέρθηκε στο θέατρο από τον Δήμο Αβδελιώδη το 2010 και η «Περίπτωση Σρέμπερ», της Caryl Churchill, βασισμένη στο ιστορικό ασθενοί που κατέγραψε ο Freud περίπου το 1911, και πρωτοπαρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ Νάξου το 2008 από τον Στέλιο Κρασσανάκη. Και στις δύο περιπτώσεις συνέβη η θεατρική μεταφορά, τόσο το κείμενο, όσο και η εικόνα την οποία αναπαρέστησαν, να ξεπεράσει κατά πολύ το ίδιο το βιβλίο (λογοτεχνικό στην πρώτη περίπτωση, ψυχαναλυτικό στην δεύτερη).

Παρά το γεγονός πως ο «Πρόεδρος Σρέμπερ» του Freud αποτελεί μια ανάλυση της θεωρίας του, και άρα –εκτός κι αν διακατέχεται κανείς από ψυχαναλυτικό έρωτα και οίστρο– είναι σχετικά κουραστικό, η ίδια η καταγραφή του ιστορικού έχει ενδιαφέροντα αφηγηματικά στοιχεία και κρατάει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Πρόκειται για τις σημειώσεις του Freud στα ήδη δημοσιευμένα από τον πάσχοντα «Απομνημονεύματα». Παρ' ότι ο Freud δεν συνάντησε ποτέ τον Σρέμπερ, προσπαθεί μέσα από τα «Απομνημονεύματα» του να αναλύσει τα δύο βασικά παραλήρημα του γράφοντος, το θρησκευτικό και ομοφυλοφιλικό του παραλήρημα. Σε ολόκληρη την αφήγηση ο γράφων διακατέχεται από την βεβαιότητα πως ο θεός (στο πρόσωπο του θεράποντα ψυχιάτρου) απλώνει επάνω του τις θεϊκές του ακτίνες (θρησκευτικό παραλήρημα), και προσπαθώντας να τον γονιμοποιήσει, τον μεταηλλάσσει σε γυναίκα, προκειμένου να τον κάνει γεννήτορα μιας νέας αναγεννημένης ανθρωπότητας (ομοφυλοφιλικό παραλήρημα).

Σίγουρα το να διαβάσει κάποιος την ανάλυση αυτή αποτελεί μια ενδιαφέρουσα ιστορική επιστρο-

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Δραστηριότητες και χορηγίες στην Αγγλία του 2011

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΒΑΣΙΣΜΑ

Δε χρειάζονται ιδιαίτερες συστάσεις για το Εθνικό Θέατρο του Λονδίνου. Η παράδοση που το πλαισιώνει και η ποιότητα των παραγωγών του είναι γνωστές. Αυτό που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ειδικά σήμερα, είναι ο τρόπος που το θέατρο αυτό είναι οργανωμένο, λειτουργεί και χρηματοδοτείται.

Ιδρύθηκε το 1963 και από το 1976 η έδρα του είναι στην περιοχή South Bank του Λονδίνου. Έχει τρεις σκηνές τις: «Olivier», «Lyttelton» και «Small Cottesloe» και εργάζονται σε αυτό οκτακόσια περίπου άτομα, μαζί με τους ηθοποιούς, τους σκηνοθέτες και τους μουσικούς. Το ρεπερτόριό του είναι ευρύ και περιλαμβάνει έργα κλασικά αλλά και σύγχρονα, εγχώρια και παγκόσμια. Οι παραγωγές του σε ετήσια βάση είναι περίπου είκοσι. Αλλά το NT (National Theatre), όπως συνήθίζουν να το αποκαλούν οι Βρετανοί, δεν αρκείται μόνο στην παραγωγή θεαμάτων σκηνής γιατί «το θέατρο δεν αρχίζει με το ανέβασμα ούτε τελειώνει με την πτώση της αυλαίας»...

Βασικός στόχος του NT είναι ο χώρος και οι δραστηριότητές του να παρουσιάζουν ενδιαφέρον και να είναι προσίτες σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό. Εδώ και αρκετά χρόνια καθιέρωσε και διατηρεί μέχρι σήμερα το χαμηλό εισιτήριο των δέκα λιρών. Πέραν αυτού οργανώνει μαθήματα και σεμινάρια για όλες σχεδόν

τις ηλικίες, από παιδιά νηπιαγωγείου μέχρι ενήλικες, με θέματα ποικίλα, σχετικά πάντα με το χώρο του θεάτρου, ξεναγήσεις στα παρασκήνια και μουσικές βραδιές στο φουαζέ. Έχει δικές του εκδόσεις, βιβλιοπωλείο που λειτουργεί στο χώρο του και παράλληλα εμπορεύεται αναμνηστικά είδη εμπνευσμένα από τις παραστάσεις. Ακόμα με το Theatre Live φέρνει το θέατρο στη μεγάλη οθόνη² με ζωντανές αναμεταδόσεις επιλεγμένων παραστάσεών του σε μεγάλες κινηματογραφικές αίθουσες, σε πόλεις εντός και εκτός Μ. Βρετανίας φέρνει, έστω και με αυτό τον τρόπο, το θέατρο κοντά σε ένα κοινό που δε θα μπορούσε διαφορετικά να το παρακολουθήσει.

Η οικονομική κρίση και ο περιορισμός των κρατικών επιχορηγήσεων φαίνεται να πλήττει κυρίως τα περιφερειακά θέατρα της Αγγλίας. Βέβαια, η Μεγάλη Βρετανία, σύμφωνα με άρθρο του περιοδικού Newsweek (7/10/2010) που υπογράφει ο Christopher Werth, βρίσκεται «στη μέση» ενός μοντέλου χρηματοδότησης ανάμεσα σε εκείνο της Αμερικής και αυτό της Ευρώπης. Σύμφωνα με το συγγραφέα του άρθρου το Αμερικάνικο μοντέλο στηρίζεται αποκλειστικά στις δωρεές ή χορηγίες από ιδιώτες και εταιρείες. Το Ευρωπαϊκό μοντέλο στηρίζεται κυρίως στην κρατική επιχορήγηση.

Το Βρετανικό μοντέλο είναι κάπου ανάμεσα σε αυτά τα δύο. Στα εισοδήματα του NT η κρατική επιχορήγηση καταλαμβάνει το 30%, οι χορηγίες και «φιλοanthρωπίες» το 9%, ενώ το υπόλοιπο 61% προέρχεται από έσοδα του θεάτρου. Αξιοσημείωτο είναι πως, σύμφωνα με στοιχεία που δίνονται από το ίδιο το NT στην ιστοσελίδα του, το 1980 η κρατική επιχορήγηση έφτανε το 60%, για να μειωθεί στο 50% το 2000 και να φτάσει στο 30%, που ήδη αναφέραμε. Από την άλλη μεριά, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που αναγράφονται στην ιστοσελίδα του, μέσα σε ένα χρόνο το NT κατάφερε να συγκεντρώσει από δωρεές και χορηγίες 6 εκατομμύρια λίρες!

Αν και το NT παρουσιάζεται ως ένας ισχυρός και προσοδοφόρος οργανισμός, τα νέα οικονομικά δεδομένα φαίνεται πως προβληματίζουν τόσο τον πρόεδρό του H. Phillips, όσο και το σκηνοθέτη του N. Hytner, ο οποίος μάλιστα παίρνει θέση απέναντι στις περικοπές των επιχορηγήσεων στα περιφερειακά θέατρα, τονίζοντας το πόσο δύσκολο είναι οι χορηγοί να ενδιαφερθούν για τις μικρότερες σκηνές και το πόσο επικίνδυνο είναι για το θέατρο αυτές οι σκηνές να εκλείψουν, αφού «τα ισχυρά θεατρικά ιδρύματα εξαρτώνται ολοκληρωτικά από τα περιφερειακά θέατρα του σήμερα, για να ξεχωρίσουν τα μεγάλα ταλέντα του αύριο»...

Όλοι στον αγώνα για την κοινωνική λειτουργία της τέχνης και τον κοινωνικό ρόλο του καλλιτέχνη.

Όλοι στον αγώνα για να μην περάσουν τα νέα βάρβαρα μέτρα.

Αγώντας τώρα για την προστασία της ζωής μας από την ανεργία, από την μείωση του εισοδήματος, από τη βαριά φορολογία και την ακρίβεια.

Η ζωή μας επιδεινώνεται:

- Οι καλλιτέχνες ζούμε την κάθετη πτώση του βιοτικού μας επιπέδου όπως άλλωστε οι εργαζόμενοι όλων των κλάδων. Χάνουμε κάθε εργασιακό και συνταξιοδοτικό δικαίωμα, επιδόματα, περίθαλψη. Δηλαδή οδηγούμαστε στην εξαθλίωση. Οι εξαιρέσεις ελάχιστες. Η ανεργία είναι τεράστια σε όλους τους κλάδους μας. Ολοένα περισσότεροι από εμάς οδηγούμαστε στην ετεροαποσχόληση.
- Για τους ηθοποιούς και τους μουσικούς μείωσαν τους μισθούς και τα επιδόματα στα κρατικά θέατρα και ορχήστρες, τα ΔΗΠΕΘΕ και τα δημοτικά μουσικά σύνολα και ωδεία ενώ μείωσαν κατά πολύ τις αμοιβές στον οπτικοακουστικό τομέα.
- Από τους δήμους έχουμε καθημερινά δεκάδες απολύσεις μουσικών, εικαστικών, ηθοποιών, ενώ πολλοί καλλιτέχνες που δουλεύουν συμβασιούχοι στην δημόσια εκπαίδευση έχουν προσληφθεί μέσω ΕΣΠΑ με όρους εργασιακής σκληραβιάς.
- Η Αισθητική Αγωγή και η Καλλιτεχνική Παιδεία εκτοπίζονται από τον κορμό της εκπαίδευσης και μένουν προνόμιο των λίγων μαθητών στο ταξικό σχολείο.
- Αύξησαν τα απαιτούμενα ένσημα από 50 σε 100 αφαιρώντας απ' τους περισσότερους το δικαίωμα στην περίθαλψη.
- Για τους εικαστικούς, τους λογοτέχνες και τους μουσουργούς ακόμα και αυτό το βιβλιόριο απορρίπτεται περιουσιακό «μετ' εμποδίων, ενώ το ασφαλιστικό τους παραμένει άλυτο για χρόνια. Την ίδια ώρα οι λεγόμενες «τιμητικές συντάξεις» του ΥΠΠΟΤ, μοναδικός πόρος ζωής για τους ηλικιωμένους ανασφάλιστους δημιουργούς, έχουν απειληστικά συρρικνωθεί.
- Τα δημόσια καλλιτεχνικά έργα και οι κρατικές διοργανώσεις έχουν σχεδόν καταργηθεί ενώ τον χώρο λυμνώνονται οι εργολάβοι επιχειρηματίες του χώρου της τέχνης και του θεάματος.

Αγώντας τώρα για να εμποδιστεί η πολιτική που αντιμετωπίζει τον Πολιτισμό ως εμπόρευμα και τους εργαζόμενους σε αυτόν σαν μέσα παραγωγής κέρδους.

Το καλλιτεχνικό έργο αντιμετωπίζεται ως εμπορικό «προϊόν» και η πολιτιστική κληρονομιά ως τουριστική «ατραξιόν»:

- Μειώνεται συνεχώς ο προϋπολογισμός για τον πολιτισμό, προσφέροντας μάλιστα το μεγάλο μερίδιο στους ιδιώτες (Μέγαρα Μουσικής, Ίδρυμα κ.λ.π.) των οποίων αναλαμβάνει να πληρώνει ακόμα και τα χρέη.
- Κρατικές δομές (θέατρα-ορχήστρες -μουσεία, ΝΠΔΔ) μέσω της υποχρηματοδότησης οδηγούνται στην ιδιωτικοποίηση ή το κλείσιμο
- Η Λυρική έχει ήδη αποφασιστεί να παραχωρηθεί στο Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος», ενώ την οπερέτα που στεγαζόταν στο «Ακροπόλη» την έκλεισαν.
- Πολλά ΔΗΠΕΘΕ θυσιάζονται μέσω Καλλιτεχνική σε κλείσιμο, κι όσα γλιτώσουν θα γίνουν βορά στην κερδοσκοπία των μεγαλοεπιχειρηματιών. (το ΔΗΠΕΘΕ Κρήτης ήδη έγινε Α.Ε. με βασικό μέτοχο την ΑΝΕΚ)
- Σημαντικά καλλιτεχνικά αρχεία έχουν παραχωρηθεί στους επιχειρηματίες (του Μεγάλου Μουσικής, Μουσείου Μπενάκη κ. α.) προς εμπορική εκμετάλλευση, την ίδια στιγμή που απαξιώνονται οι κρατικές δομές όπως το θεατρικό μουσείο
- Οι κρατικές επιχορηγήσεις αντί να σημαίνουν δυνατότητα δημιουργίας, δίνονται για προώθηση επιχειρηματικών συμφερόντων και ελέγχου της καλλιτεχνικής παραγωγής.
- Ο νόμος για τον κινηματογράφο παραδίδει πλήρως την εγχώρια κινηματογραφία στους επιχειρηματίες, αφαιρώντας απ' τους δημιουργούς στοιχειώδη δικαιώματα καλλιτεχνικής επιλογής.
- Η ορχήστρα των χωματών, δημιούργημα του Μάνου Χατζηδάκη αντιμετωπίζει τεράστια οικονομικά προβλήματα, έχοντας απλήρωτους επί μήνες τους μουσικούς. Ανάλογη η μοίρα και της ΚΟΕΜ και του ΕΕΤΕ.
- Η ΕΕ και τα οπτικοακουστικά μονοπώλια αποφάσισαν να μετατρέψουν σε αντικείμενο αγοραπωλησίας τα

ΚΟΙΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΑΛΕΣΜΑ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟ ΑΓΩΝΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

πνευματικά δικαιώματα - τα οποία η ΕΕ στα επίσημα κείμενά της τα εκλαμβάνει ως «πνευματική ιδιοκτησία» - αφού ως «ιδιοκτησία» μπορεί να «αλλάξει χέρια» στο πλαίσιο της «ελεύθερης αγοράς».

- Οι Αρχαιολογικοί χώροι καταρρέουν από έλλειψη προσωπικού και πόρων, ενώ οι αρχαιότητες μετατρέπονται κι αυτές σε πολιτιστικό εμπόρευμα.

Η κατάσταση αυτή έχει αιτία.

Είναι η πολιτική που ασκείται εδώ και χρόνια από τις κυβερνήσεις στη χώρα μας, ακολουθώντας και συμπτύσσοντας στις επιλογές της Ε.Ε.

Το αστικό κράτος «αποσύρεται» - συνειδητά και εσχάτως όχι και τόσο «διακριτικά» - από την οικονομική ενίσχυση του πολιτισμού, αξιοποιώντας φυσικά και την καπιταλιστική κρίση, ώστε το τεχνητά δημιουργημένο κενό να καλυφθεί από τις δυνάμεις της «αγοράς». Η πολιτική αυτή προϋποθέτει βέβαια και την απαξίωση, στα μάτια των δημιουργών και του λαού, των κρατικών δομών και θεσμών στήριξης του πολιτισμού, όπως συμβαίνει με κάθε κλάδο και τομέα που ετοιμάζεται για ξεπούλημα (Υγεία, Παιδεία κ.λπ.).

Η ΕΕ δεν τηρεί κανένα «πολιτιστικό» πρόσχημα στο στρατηγικό στόχο του κεφαλαίου για πλήρη υποταγή της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σύγχρονης δημιουργίας στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του ευρω-ενωσιακού κεφαλαίου. Απρόσκοπτα ομολογούν ότι η καλλιτεχνική παραγωγή πρέπει να συγκεντρωθεί σε μεγάλα μονοπώλια πανευρωπαϊκής και παγκόσμιας κλίμακας και σε αυτά τα πλαίσια προωθείται και η κινητικότητα των καλλιτεχνών.

Οι άνθρωποι της τέχνης και του πολιτισμού, οι εργαζόμενοι στο χώρο του θεάματος ακροάματος συσπειρωνόμαστε, συντονίζουμε τη δράση μας και μπαίνουμε μπροστά για να εμποδίσουμε την υλοποίηση αυτής της πολιτικής, να ανατρέψουμε τα σχέδια ολοσχερούς παράδοσης του πολιτισμού και των εργαζόμενων σ' αυτόν στις απαιτήσεις και τα συμφέροντα της ολιγαρχίας. Μην ξεχνάμε ότι ο πολιτισμός δεν αφορά μόνο εμάς αλλά πάνω απ' όλα τον ίδιο τον λαό.

Διακηρύσσουμε: ο Πολιτισμός δεν είναι εμπόρευμα, είναι δικαίωμα κοινωνικό. Ο πολιτισμός δεν είναι πολυτέλεια, είναι ανάγκη. Ο κοινωνικός ρόλος της Τέχνης είναι λαϊκό δικαίωμα που θα το υπερασπιστούμε. Είμαστε ενάντια στον εμπορικό ευτελισμό της Τέχνης και στην αλλοτρίωση των συνειδήσεων

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ

Αύξηση του κρατικού προϋπολογισμού για τον πολιτισμό τουλάχιστον στο 2%.

Να σταματήσει η επιχειρηματική λειτουργία στα κρατικά θέατρα, τα ΔΗΠΕΘΕ, τη Λυρική, τις κρατικές ορχήστρες, μουσικά σύνολα και γενικά στις κρατικές πολιτιστικές δομές και δράσεις και να τους δίνεται επαρκής χρηματοδότηση.

• Να ακυρωθεί η συμφωνία παραχώρησης της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και της Εθνικής Βιβλιοθήκης στο ίδρυμα Νιάρχος

• Αύξηση των κρατικών επιχορηγήσεων για το θέατρο, το χορό, τον κινηματογράφο και τη μουσική, στα εικαστικά. Καμία χρηματοδότηση στα μονοπώλια του χώρου. Οι επιχορηγήσεις στο θέατρο και το χορό να δίνονται σε περισσότερα σχήματα τα οποία θα λειτουργούν με αυστηρά καλλιτεχνικά και μη κερδοσκοπικά κριτήρια, και να παίρνονται οι αποφάσεις με συμμετοχή γνωμοδοτικής επιτροπής που θα ορίσουν οι φορείς του θεάτρου και του χορού.

• Καμία απόλυση καλλιτεχνών που δουλεύουν στους δήμους (μουσικούς, ηθοποιούς, εικαστικούς) οι οποίοι θα πρέπει να δουλεύουν με μόνιμη σχέση εργασίας και πλήρη ασφαλιστικά δικαιώματα.

• Να σταματήσει κάθε προσπάθεια κατάργησης ή συγ-

κώνευσης κρατικών θεάτρων και ορχηστρών, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., δημοτικών μουσικών συνόλων και ωδείων.

• Πρόσληψη Θεατρολόγων στα κρατικά θέατρα.

• Πρόσληψη μόνιμου προσωπικού για τις κενές οργανικές θέσεις στα ΝΠ του Πολιτισμού. Κατάργηση της αναλογίας 1 προς 5, που θα νεκρώσει κάθε δραστηριότητα.

• Κατάργηση του περιορισμού του 24μηνου που επιβάλλει ο ν. Παυλιόπουλου για αρχαιολόγους, καλλιτέχνες και τεχνικούς των κρατικών θεάτρων.

• Κατάργηση των 100 ενσήμων ως προϋπόθεση στην περίθαλψη, και ασφαλιστικά βιβλιάρια στους εικαστικούς και λογοτέχνες. Ασφάλιση για όλους τους καλλιτέχνες χωρίς όρους και προϋποθέσεις

• Κατάργηση του Φ.Π.Α. στο καλλιτεχνικό έργο και την καλλιτεχνική δημιουργία που βάζει κι άλλα εμπόδια στη σχέση των εργαζόμενων με την τέχνη.

• Καθολική λύση του ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού των καλλιτεχνικών κλάδων χωρίς εργοδότη (των δημιουργών). Μέχρι τότε αναμόρφωση του νόμου για τις «τιμητικές» συντάξεις του ΥΠΠΟΤ και αύξηση του αριθμού τους, καθώς και χορήγηση βιβλιοτηριών δωρεάν νοσοκομειακής και φαρμακευτικής περίθαλψης στους ανασφάλιστους καλλιτέχνες, ανεξαρτήτως εισοδήματος, εθνικότητας και ηλικίας.

• Καλλιτεχνικούς διαγωνισμούς και εφαρμογή του νόμου για το 1% για την τοποθέτηση έργων εικαστικών τεχνών σε δημοσίους χώρους και κτίρια, για την αναβάθμιση της δημόσιας αισθητικής και την ενίσχυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

• Καμία κατάργηση αλλα επέκταση (αυξημένο ασφάλιστρο) στα βάρβα και ανθυγιεινά.

• Επιδόματα ανεργίας στο 80% του μισθού χωρίς όρους και προϋποθέσεις.

• Αποκλειστικά δημόσια και δωρεάν αισθητική αγωγή και καλλιτεχνική παιδεία μέσα στον κορμό της εκπαίδευσης, για όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από κατευθύνσεις.

• Ίδρυση Ανώτατων Καλλιτεχνικών Σχολών δημόσιων και δωρεάν στο πλαίσιο της ενιαίας Ανώτατης Εκπαίδευσης για την επιστημονική μόρφωση των καλλιτεχνών της κάθε ειδικότητας.

• Ίδρυση δημόσιων κέντρων καλλιτεχνικής εκπαίδευσης για τη δωρεάν εκπαίδευση στις διάφορες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης (μουσικά όργανα, θέατρο, χορός, εικαστικά κ.λπ.) των μαθητών μετά το σχολείο.

Ο πολιτισμός είναι συλλογική δημιουργία, πρέπει να είναι και συλλογική ιδιοκτησία

Τη στιγμή που ο πλούτος των Μεγάρων της πολιτιστικής βιομηχανίας υψώνεται γύρω μας, η εξαθλίωση των συντελεστών της Τέχνης μεγαλώνει. Αυτή τη στιγμή είναι που η λέξη ανατροπή έρχεται στο στόμα όλων μας.

Καλούμε σε:

- **μάζεμα υπογραφών από ανθρώπους της τέχνης για την υπεράσπιση του πολιτισμού ως κοινωνικό αγαθό.**
- **Κινητοποίηση των καλλιτεχνών και δημιουργών καθώς και των εργαζόμενων στο χώρο της πολιτιστικής κληρονομιάς στις 22 Ιουνίου 2011 στις 11.00 π.μ., που θα ξεκινάει από το Μουσείο της Ακρόπολης και θα καταλήγει στο ΥΠΠΟ-Τ.**

Απεργούμε τη μέρα που θα έρθουν για συζήτηση στη Βουλή τα νέα μέτρα- λαιμπτώμος

- 1) ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΛΛΗΝΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ
- 2) ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
- 3) ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ
- 4) ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ (ΣΕΧΩΧΟ)
- 5) ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
- 6) «ΜΙΚΡΟ» ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ
- 7) ΜΟΥΣΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΤΗΣ ΕΡΤ
- 8) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
- 9) ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΩΝ
- 10) ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
- 11) ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΩΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ
- 12) ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
- 13) ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
- 14) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ

Συνέντευξη με

τον Κώστα Μπερικόπουλο

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Κώστα, σε καλωσορίζω στο varelaki και θελω να ξεκινήσω με ένα πολιτικό σχόλιο...Περνάμε εθνική κατάθλιψη ή κάτι τέτοιο! Ποιά η θέση του θεάτρου μέσα σε όλον αυτόν τον παραλογισμό;

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Μίνα, σ ευχαριστώ και γω γιά την πρόσκληση. Είμαι σίγουρος ότι περνάμε κατάθλιψη- κάποιιο «αντιμετωπίζουν την κρίση» πρακτικά με τις δουλειές τους και οι υπόλοιποι είμαστε στην ουρά. Αν λάβει κανείς υπόψιν τον πανικό που σπέρνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον φόβο που υπάρχει στα βλέμματα των ανθρώπων γύρω μας...τότε ναι λέω ότι «πάσχουμε από εθνική κατάθλιψη».

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Υπάρχει αξιόλογη θεατρική παραγωγή σήμερα ή στο σύνολο συναντάμε εύκολες και γρήγορες παραγωγές; Μια εκτίμηση.

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν είμαι αρμόδιος ν' απαντήσω γιατί δεν ασχολούμαι με το οικονομικό μέρος της παραγωγής. Για το αισθητικό όμως μπορώ να πω...ότι έχω βαρεθεί να βλέπω παραγωγές σκηνογραφημένες από το ΙΚΕΑ και ντυμένες από το ΖΑΡΑ κι αυτό δυστυχώς καθρεφτίζει το σύνολο της «παραγωγής».

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Θα σε πάω τώρα πίσω για να μου πεις πώς εμπήλεξες με το θέατρο...

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Όσο θυμάμαι τον εαυτό μου «έπαιζα» θέατρο. Από μικρός με τις παραστάσεις καραγκιόζη στην αυλή του σπιτιού μου - θεατρικά και απαγγελίες στο σχολείο κ.τ.λ κ.τ.λ. Όταν τελείωσα το λύκειο, από μία σύμπτωση συνάντησα δύο υποψήφιους τότε της δραματικής σχολής...ρώτησα πληροφορίες γιατί είχα άγνοια (δεν ήξερα καν ότι υπάρχουν άλλες σχολές εκτός του εθνικού) και από σύμπτωση βρέθηκα στη σχολή Βεάκη, την οποία και τελείωσα (και θέληνα να πιστεύω όχι από «σύμπτωση»!).

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Ρόλος που θα σου μείνει αξέχαστος και ρόλος που ποθείς να υποκριθείς.

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Στην κυριολεξία δεν μπορώ να ξεχωρίσω κάποιον, γιατί είχα την τύχη να συνεργαστώ με πολλούς σπουδαίους σκηνοθέτες (Βολιανάκη-Ντουφεζή-

Μοσχόπουλο-Μπαντή-Χουβαρδά και πολλούς άλλους βέβαια, αλλά μ' αυτούς δούλεψα περισσότερες φορές). Κι έτσι έχω να πω για αξέχαστες συνεργασίες σε συνδυασμό με έναν πολύ ωραίο ρόλο. Κι όσο περνάνε τα χρόνια μου γίνεται απόλυτα συνειδητό ότι αυτό έχει σημασία γιά μένα κι έτσι θα ήθελα να συνεχίσω. Άρα η φιλοδοξία μου δεν στηρίζεται μόνο στο ποιόν ρόλο θα παίξω αλλά και με ποιούς.

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Έχεις ποτέ σκηνοθετήσει;

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν έχω σκηνοθετήσει ποτέ και νομίζω δεν θα το κάνω. Δεν μ' ενδιαφέρει. Ίσως γιατί χωρίς να το θέλω εκτονώνεται το «σκηνοθετικό» μου με την διδασκαλία.

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Ποιά άλλη τέχνη πέραν του θεάτρου σε συγκινεί ή έχεις ασχοληθεί;

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Δυστυχώς δεν έχω ασχοληθεί με καμία άλλη, αλλά με συγκινούν όλες. Με το μόνο που ασχολούμαι όταν μου μένει λίγος ελεύθερος χρόνος είναι η κατασκευή. «Πιάνουν τα χέρια μου» που λένε και ανάλογα την διάθεση «κατασκευάζω».

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Μίλησέ μου για αυτό που κάνεις φέτος στο Πόρτα. Έχεις ξανακάνει παιδικό θέατρο;

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτό που συμβαίνει φέτος στο Πόρτα δεν μπορώ παρά να το ονομάσω ΕΜΠΕΙΡΙΑ (ναι με κεφαλαία). Έχω δουλέψει αρκετές φορές στο παρελθόν στο παιδικό θέατρο (πάλι στο Πόρτα και πάλι από σύμπτωση) αλλά αυτή η φετινή συγκυρία είναι συνώνυμη με την ευτυχία. Θιάσος και συντελεστές που γνωρίζομαστε πολύ καλά μεταξύ μας (σκηνικά εννοώ) με ένα καταπληκτικό και τολμηρό θα έλεγα παραμύθι αλλά πάνω απ' όλα με την σφραγίδα της «ιδεολογίας» της Ξένιας. Νοιώθω ευτυχής

που συμμετέχω στην συνέχεια και (μακάρι) εξήλιξης αυτής της «ιδεολογίας». Αυτό δε που εισπράτουμε καθημερινά από την πεισιραιρία..αλλά και τους γονείς δυστυχώς δεν μπορώ να το πω με λόγια. Στις αρχές των προβών δεν σου κρύβω είχα μία αγωνία για το πως θα επικοινωνήσει το «θέμα» του παραμυθιού με τα παιδιά και ήλθε η παράσταση και μου απόδειξε ότι άδικα ανησυχούσα! Η αθωότητα και απενεχοποίηση των παιδιών πάνω στο θέμα του θανάτου (γιατί στην ουσία αυτό πραγματεύεται το παραμύθι) είναι αφοπλιστική.

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Ποιά ήταν όλα τα χρόνια η σχέση σου με τον κινηματογράφο και την τηλεόραση;

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Με την τηλεόραση η σχέση μου είναι «ελλιπής». Έχω κάνει ελάχιστα πράγματα (ένα από τα τελευταία ήταν το 10 του Καραγάτση). Αλλά με τον κινηματογράφο τα τελευταία χρόνια πιό «ερωτική». Την χρονιά που μας πέρασε έκανα τρεις ταινίες και ομολογώ ότι γοητεύτηκα πολύ. (το «J.A.C.E.» με τον Καραμαγγιώλη, το «ΑΤΤΕΜΒΕΡΓ» με την Αθηνά Τσαγγάρη και το «Απ' τα κόκκαλα βγαλμένα» του Γκορίτσα που αυτές τις μέρες μάλιστα βγαίνει στις αίθουσες.

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Νοσταλγείς το Αμόρε; Εμείς ως φανατικοί του θεατές...ναι!

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Όχι, δεν το νοσταλγώ το ΑΜΟΡΕ. Το έχω σαν κάτι πολύ ωραίο μέσα μου. Νοιώθω αυτό που νοιώθουμε όταν τελειώνει κάτι στη ζωή μας, που ήταν υπέροχο αλλά δυστυχώς κράτησε λίγο!!!

Α. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ: Μεληθονικά σχέδια και όνειρα...

Κ. ΜΠΕΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ: Έχω ήδη αρχίσει πρόβες για κάτι που θα κάνουμε στο φεστιβάλ Αθηνών τον Ιούνιο. Μιά ιδέα του Μοσχόπουλου που στηρίζεται σε ένα πίνακα του Τεοντόρ Ζερικό «η Σχεδιά της Μέδουσας».

Με αφορμή την κριτική που έγραψε η Ασημίνα Ξηρογιάννη για την παράσταση «Τυχερός Στρατιώτης» του Θεάτρου Πόρτα στον 1ο Θεατρο/Λόγο.

QUEST ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

Ο Σπύρος Ευαγγέλατος για τον Ιάκωβο Καμπανέλλη

Αντί ειδικής μνείας στο μεγάλο συγγραφέα που έφυγε στις 29/3/2011

Είναι καθολικά αποδεκτό ότι ο Καμπανέλλης σηματοδοτεί τη γέννηση του μεταπολεμικού νεοελληνικού θεάτρου. Τούτο σημαίνει ότι εισηγήθηκε και πέτυχε να εγκαθιδρύσει ένα είδος δραματουργίας, καινούριο, ως τότε άγνωστο, ένα είδος δραματουργίας νεοελληνικής, που συγχρόνως λαμβάνει υπ' όψη της τα διεθνή θεατρικά κινήματα. Θα προσπαθήσουμε σύντομα να προσεγγίσουμε έξι βασικά στοιχεία που προσδιορίζουν την προσωπικότητα του Καμπανέλλη ως θεατρικού συγγραφέα. Αυτό είναι το ύφος, η ιδεολογία, η γλώσσα, η θεματολογία, οι χαρακτήρες και η θεατρικότητα.

Το ύφος της δραματουργίας του Καμπανέλλη είναι σύνθετο και εναλλασσεται συχνά όχι μόνο σε διαφορετικά έργα, αλλά κάποτε και μέσα σε ένα έργο: το λιρικό, το ονειρικό, το ποιητικό παραχωρούν τη θέση τους στο γκροτέσκο, το εφιαλτικό και το καθαρά κωμικό.

Κάποτε τα πάντα τείνουν στο τραγούδι και άλλοτε η αλληγορία χορεύει συντροφικά με το χιούμορ. Το ύφος και η ποιητική ειλικρίνεια θερμαίνουν την ατμόσφαιρα ακόμη και όταν η θεματολογία προβάλλει ζητήματα κοινωνικά. Σε μια πρώτη μελέτη συνόλου των έργων του ο βιαστικός αναγνώστης μπορεί να διαπιστώσει ότι ο Καμπανέλλης είναι πολιτικός συγγραφέας. Και είναι γεγονός ότι όλοι οι σημαντικοί ήρωες του έχουν εμπλακεί σε προβλήματα που άμεσα ή έμμεσα σχετίζονται με τον κοινωνικό, δηλαδή τον πολιτικό βίο. Τα πολιτικά έργα πλην ελάχιστων εξαιρέσεων είναι έργα ψυχρά και διδακτικά. Οι συγγραφείς τους είναι βέβαιοι ότι γνωρίζουν το σωστό. Δεν αμφιβάλλουν. Όμως χωρίς αμφιβολία δεν υπάρχει αληθινή τέχνη. Ο Καμπανέλλης είναι πρώτιστα ποιητής. Ο πολιτικός του λόγος είναι πάντα έμμεσος. Οι χαρακτήρες του είναι δονούμενα υπαρκτά πλάσματα και όχι φορείς ιδεών.

Η θεματολογία του είναι πολύχρωμοι πίνακες από αρχαίους ελληνικούς μύθους και αρχαία ιστορικά γεγονότα, μέσα από παραμυθένιους κόσμους έως την μικρασιατική καταστροφή, την κατοχή, τη δικτατορία, την κοινωνία πλοισίων και φτωχών στην μεταπολεμική Ελλάδα κτλ. Οι χαρακτήρες που ζωντανεύουν τα έργα του είναι βέβαια ποικίλοι και όλα τέχνα μιας οργάνωδους φαντασίας...αρχαίοι Έλληνες, ήρωες μυθικοί και ιστορικοί, μεσαιωνικά βασίλδουλα, πονεμένες μικρασιατίσες μάνες, δοσίλογοι, αγωνιστές της Αντίστασης, μεγιστάνες του πλούτου, φτωχοί μεροκαματιάρηδες, ξενοδόχοι, πρωθυπουργοί, καλλιτέχνες, φαντάσματα, οπτασίες κ.α

Καθένας από τους χαρακτήρες αυτούς ζητά τη γλώσσα του. Είναι λοιπόν φυσικό, κατά το θέμα και κατά τον ήρωα η γλώσσα να διαφέρει: άλλοτε ρεαλιστική και άλλοτε λαικότερη, κάποτε ηθελημένα εξευγενισμένη, άλλη φορά σπαρταριστή και κάποτε απογειωμένη, ύψιστα ποιητική όμως σε τόνους εσωτερικούς, οικείους. Υπάρχει ωστόσο ένα κοινό γνώρισμα της γλώσσας που συνδέει τα ποικίλα πρόσωπα των έργων του: η ποιότητά της. Ακόμη και στην πιο βίαιη στιγμή, ακόμα και όταν συγκρούονται αγροίκοι και απατεώνες ο Καμπανέλλης πετυχαίνει να γράψει ένα σπάνιο μέτρο. Προσέχει πάντα κατά την ενορκήτρωση της παρτιούρας του να διατηρήσει ενιαίο γλωσσικό ύφος.

Για τη θεατρικότητα της δραματουργίας του Καμπανέλλη θα ήθελα να επισημάνω μια ιδιότητα της. Ο θεατής ερεθίζεται από τους χαρακτήρες, τις απότομες ή απρόσμενες μετατροπές της πλοκής. Ωστόσο, υπάρχουν σκηνές στα έργα του που η θεατρικότητα μας κυριεύει διεξοδικά ενώ εξωτερικά δεν συμβαίνει τίποτα ιδιαίτερο. Μέσα από μονολόγους, από σκέψεις, κάποτε και από ακινησία, νιώθουμε να μας αγκαλιάζει ένα κομμάτι μουσικής, μιας μουσικής παράξενου που συνδέεται με μακρινές παιδικές μνήμες, με το τρυφερό άγγιγμα του νεανικού έρωτα, τον πόνο για αγαπημένου που έφυγε και ξάφνου με μια μετατροπή γυρίζει στον μείζονα τρόπο, ενώ ο κόμπος της συγκίνησης παραμένει στο λαιμό μας. Είναι η τελική πίστη στον άνθρωπο που μας δίνει μια γεύση αισιοδοξίας, ακόμη και στις δραματικότερες στιγμές. [...]

Απόσπασμα από τον πανηγυρικό λόγο του στην αναγόρευση του Ι. Καμπανέλλη ως επιτίμου διδάκτορα του Τ.Θ.Σ. στις 15/3/1999

Σημείωση: Λίγο πριν την έκδοση του 2ου φύλλου, μάθαμε ότι έφυγε από τη ζωή ένας ακόμα από τους σπουδαίους...ο κινηματογραφικός «πατέρας» της «Στέλλας» και του «Ζορμπά» ο Μιχάλης Κακογιάννης απεβίωσε στις 25/7/2011...αφήνοντας μας φτωχότερους, αλλά αφήνοντας ευτυχώς το έργο του να μας συνοδεύει. Θα φροντίσουμε για ειδική αναφορά στο επόμενο τεύχος.